

Vilniaus universitetas

Filosofijos fakultetas

Sociologijos ir socialinio darbo institutas

Socialinio darbo ir socialinės gerovės katedra

Silvija Vainauskaitė

Socialinio darbo magistro studijų programa

**Socialinis darbas su paaugliais Covid-19 pandeminiu laikotarpiu:
išryškėjusios paauglių problemos ir profesionalios reakcijos į jas**

Darbo vadovė: Doc.dr. Birutė Švedaitė – Sakalauskė

Vilnius 2021

Turinys

SANTRAUKA	4
SUMMARY	5
ĮVADAS	6
1.1. Paauglystės tarpsnis	10
1.2. Paauglių elgesio ir emocijų sunkumai	11
1.3. Socialinis darbas su paaugliais.....	12
1.4. Žemo slenksčio paslaugos.....	13
2. TYRIMO METODIKA	15
3. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS	20
3.1. Išryškėjusios paauglių problemos Covid – 19 pandemijos metu.....	20
3.1.2. Nuotolinis ugdymas dar labiau padidino socialinę paauglių atskirtį	22
3.1.3. Paaugliai karantino metu ėmė vartoti daugiau psichoaktyvių medžiagų.....	24
3.1.4. Karantino metu paaugliai buvo stipriai kontroliuojami ir gąsdinami aplinkos, tačiau jie bėgiojo ir slėpėsi, kad galėtų patenkinti savo poreikius	25
3.1.4.1. Mokykla ir šeimų socialiniai darbuotojai spaudė tėvus tvarkytis su savo paaugliais, šie jautė susirūpinimą dėl savo vaikų, tačiau trūko specialistų palydėjimo	26
3.1.5. Karantino metu paaugliai palikti vieni, negali patys susidoroti su savo elgesio ir emocijų problemomis	27
3.1.5.1. Paaugliai, kurie gavo pagalbą prieš ir per karantiną žymiai lengviau susidorėjo su pokyčiais	28
3.1.6. Paaugliams svarbu, kad juos supantys suaugusieji žvelgtų į juos rimtai ir su pagarba. To jiems labiausiai trūksta mokyklose, šeimose, pagalbos institucijose.....	29
3.1.6.1. Paaugliai mokymosi procese yra nugalinami	30
3.2. Profesionalios reakcijos į paauglių problemas.....	31
3.2.1. Su paaugliais reikia dirbti jų pačių erdvėje – būti su jais ten, kur jiems geriausiai būnasi. 31	
3.2.2. Karantino metu daug socialinio darbo organizacijų veikė nusižengdamos reglamentams vardan klientų gerovės. Bet buvo ir tokių, kurios tiesiog nedirbo.	32
3.2.3. Karantino metu pagalba paaugliams buvo veikiau „butaforija”, imituojama per Vaiko gerovės komisijos posėdžius.....	33
3.2.4. Specialistai perdegė – padeda planavimas, perdegimo prevencija	35
3.2.5. Bendros karantino taisyklės visiems – neteisinga nuostata. Dėl vaikų ir paauglių galima buvo ieškoti labiau diferencijuotų sprendimų.....	35

3.2.6. Su paaugliais dirbančios pagalbos organizacijos Lietuvoje dar vis nesugeba atstovėti tikrųjų savo klientų poreikių ir dėl jų pakovoti.....	36
IŠVADOS	38
LITERATŪRA	39
PRIEDAI.....	43

SANTRAUKA

Darbe nagrinėjama, kokias Covid – 19 pandemija ir dėl jos keletą mėnesių užtrukęs karantinas išryškino paauglių problemas Lietuvoje. Pandemija sukretė visą pasaulį, tačiau paaugliai yra ta tikslinė grupė, kuri vykstant dideliems visuomenėje pokyčiams yra viena jautriausių socialinės gerovės aspektais, turint omenyje, kad paauglystės etapas yra iššūkis pats savaime (Larson, Brinley, Caponio, Trott, Wilson 2020). Paaugliai karantino metu patyrė (ir vis dar patiria) daug pokyčių kasdieniniame gyvenime ir susidūrė su daugybe iššūkių – socialinė izoliacija, nuotolinis mokymasis, neigiamas emocinis klimatas ir pan. Ypatingai paaugliai, kurie yra sudėtingose situacijose (nesutarimai šeimose, mokymosi sunkumai, prasta materialinė padėtis, emociniai ir elgesio sunkumai ir kt.) patiria socialinę atskirtį ir nėra žinoma kokias pasekmes atneš vėliau ši visuotinė krizė.

Socialiniai darbuotojai, dirbantys su paaugliais ir kiti specialistai, kurie yra glaudžiai susiję su paauglių gerove, nevyriausybinėse organizacijose, valstybinėse įstaigose patyrė taip pat didžiulį iššūkį profesinėje veikloje. Darbe analizuojama kokie, veiksmai, žingsniai, strategijos padėjo ar galėjo padėti dirbant su paaugliais karantino sąlygomis.

Šio darbo pagrindinis tikslas – išanalizuoti ir atskleisti, kokias paauglių problemas Lietuvoje išryškino Covid – 19 pandemija bei nustatyti, kokio pobūdžio socialinio darbo pagalba yra tinkama šių problemų įveikai. Tikslui pasiekti buvo vykdomas kokybinis tyrimas. Ekspertų interviu pagalba, buvo atskleisti pagrindiniai šio darbo uždaviniai.

Analizuojant duomenis paaiškėjo, kad paauglių psichologinė būseną stipriai pablogėjo. Paaugliai daug laiko praleido prie kompiuterių, ne tik nuotolinio ugdymo metu, tačiau ir laisvu metu. Taip pat pastebėta, kad paaugliai vartojo daugiau psichoaktyvių medžiagų, mažai judėjo, daugiau skundėsi įvairiais fiziniais skausmais ir psichologiniais sunkumais. Tyrimo analizės duomenys rodo, kad paaugliai jautėsi vieniši, neišgiršti ir nesuprasti. Specialistai, karantino metu, stengėsi įvairiomis formomis ir būdais padėti paaugliams išbūti su šiomis emocijomis, kurios skatina rizikingo elgesio išraiškas, net jeigu tai reikšdavo tam tikrų karantino reglamentų pažeidimą.

SUMMARY

The research examines the problems Lithuanian adolescents are facing due to Covid-19 pandemic and the extended quarantine period that followed. The pandemic shook the entire world but adolescents are one of the most sensitive target groups in terms of social well-being while major societal changes are going on, while being a teenager is a challenge in and of itself (Larson, Brinley, Caponio, Trott, Wilson 2020). During the quarantine the adolescents experienced (and continue experiencing) a lot of changes in everyday life and encounter a plethora of challenges – social isolation, remote studies, negative emotional climate, etc. Adolescents who are having troubles at home, struggle with education, come from an impoverished background, are having emotional or behavioral difficulties are especially sensitive to any sudden societal changes. These new changes may further impact the already troublesome social exclusion and the consequences the global health crisis and its impact on society is unknown yet.

Social workers and other professionals working with or closely related to the well-being of adolescents had a really big challenge in their fields of work in both government and non-government organizations. This research analyses the actions and strategies that had or could have had a positive effect on the well-being of adolescents during the quarantine.

The main goal of the research is to analyze and determine which struggles of the adolescents became the most problematic and what type of social work is the most effective in tackling such problems. A qualitative research method was applied to achieve this goal and expert interviews were instrumental in answering the main questions posed by this research.

While analyzing the data it became clear that the psychological state of adolescents has deteriorated significantly. Teenagers are spending more time on their computers – both during the classes and in their free time. It is also clear that teenagers are using more psychoactive substances, exercise less, have more frequent issues with physical pain and psychological struggles. Research analysis shows that adolescents feel lonely, unheard and misunderstood. During the quarantine period specialists employed various methods to help adolescents cope with their struggles even if sometimes it meant breaking the quarantine laws and regulations.

IVADAS

Aktualumas. Covid – 19 ligos pandemija, prasidėjusi 2020 metų pavasarį reikšmingai paveikė visą pasaulį. Pagal „Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo“ pateiktą 2020 metų Lietuvos situacijos apžvalgą, karantinas, kaip ir visame pasaulyje skaudžiausiai palietė skurde ir socialinėje atskirtyje gyvenančius žmones (Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklas 2020). Pandemija šiuo metu nėra pasibaigusi, todėl yra dar vis sudėtinga įvardinti pasaulinės krizės padarinius, tačiau užsienio tyrėjų prognozės gana pesimistiškos. Pasak jų, dėl uždelsto veikimo sprendžiant Covid – 19 pandemijos išryškintas problemas, gali prireikti pasauliui nuo 3 iki 10 metų atstatyti padarytą žalą, priklausomai nuo tinkamai pasirinktos strategijos (Alkire, Conceicao 2020).

Šis laikotarpis palietė visuomenę įvairiais lygmenimis. Ekonominis nuosmūkis ir su tuo susijusios problemos (nedarbas, pajamų sumažėjimas, negalėjimas susimokėti už būstą, pilnaverčio maisto trūkumas ir kt.) yra didelis, tačiau svarbu suprasti, kad krizinis laikotarpis susijęs ne tik su žmonių bazinių poreikių stoka bet ir su socialinių, kultūrinių bei kitų poreikių, kurie užtikrintų žmogaus orumą stoka. Atsirado kliūčių naudotis įvairiomis paslaugomis, kurios neleido ir vis dar neleidžia žmonėms visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime.

Mokslinėje literatūroje yra pabrėžiama, kad vieni iš labiausiai pažeidžiamų asmenų yra vaikai ir jauni asmenys. Kas trečias asmuo, jaunesnis nei 18 metų, visame pasaulyje yra skurdo situacijoje, kuomet kas šeštas suaugęs asmuo yra patiriantis skurdą (Alkire, Conceicao 2020). 2019 metais 22,7 procentai Lietuvos vaikų (0 – 17 metų) patyrė skurdą. 25,5 procentai daugiavaikių šeimų ir net 45, 4 procentai vienišų tėvų, kurie augina vaikus yra skurdo situacijoje (NSMOT, 2020). Šie ir kiti statistiniai duomenys rodo, kad Lietuvoje skurdo rizikos rodikliai yra vieni iš didžiausių Europos Sąjungoje. Jauni asmenys, kurie susiduria su rimtais iššūkiais kasdieniniame gyvenime, pandeminiame laikotarpyje, kuomet švietimo sistema persikelė į nuotolinį ugdymą ir buvo sustabdytos dauguma socialinių paslaugų vaikams ir jauniems žmonėms, buvo nustumti į dar didesnę atskirtį. Covid – 19 pandemija padidino multidimensinio skurdo rodiklius, tyrėjai išskiria du pagrindinius indikatorius, kurie labiausiai išryškėjo visame pasaulyje, tai mityba ir vaikų mokyklos lankomumas (Alkire, Conceicao 2020). Pagal teisinius įgaliojimus valstybė privalo kriziniuose laikotarpiuose visapusiškai laikytis žmogaus teisių, net jei nustatomi nauji būtini ir

proporcingi žmogaus teisių apribojimai, atsižvelgiant į **socialinį poreikį**, kurį, šiuo atveju, sukėlė pandemija (Jakulevičienė, Sinkevičius 2020).

Problema. Vilniaus universiteto mokslininkų atlikto tyrimo metu paaiškėjo, kad daugiau nei trečdalis vaikų emocinė būseną ir / arba elgesys pirmojo karantino (2020 m. pavasarį) metu pablogėjo, taip pat svarbu pabrėžti, kad emocinė būseną ar elgesys labiau pablogėjo vaikams, kurie iki karantino turėjo emocinių ar elgesio problemų. (Jusienė, et al. 2021 m.). Mokyklinio amžiaus vaikų tėvai ir globėjai susidūrė su padidėjusia įtampa. Asmenys, atsakingi už vaikus, turėjo greitai persiorientuoti, kaip padėti vaikams į nuotolinį ugdymąsi, suderinti darbą ir vaikų priežiūrą užsidarius vaikų ugdymo įstaigoms, netekus socialinių paslaugų, ar neformalaus švietimo galimybių. Vyresnio amžiaus vaikai, bei paaugliai (12 – 18 metų), kurie mažiau priklausomi nuo tėvų ar globėjų, pagal savo raidos etapą, susidūrė dar ir su kitokiais, papildomais iššūkiais.

Įprastose socializacijos formose, kurios yra ypač svarbios šiame amžiaus tarpsnyje tapo suvaržytos arba iš viso neįmanomos. Jaunimo reikalų departamentui prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2020 metais atlikus “Jaunimo problematikos tyrimą” paaiškėjo, kad asmenys, esantys 14-19 m. amžiaus grupėje, sulaukia mažiausio socialinio palaikymo, tai reiškia, kad kriziniu pandemijos laikotarpiu ši amžiaus grupė susidūrė su ypatingai didžiuliais iššūkiais. Užsienio tyrėjų duomenimis Covid – 19 pandeminiu laikotarpiu stipriai išaugo receptinių vaistų ir psichodelinių narkotinių medžiagų vartojimas tarp 15 – 34 metų asmenų (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction 2020). Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos 2020 metų veiklos ataskaitos duomenimis 2020 metais pranešimų skaičius apie vaiko teisių pažeidimus išaugo 22 procentais (Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba 2020). Dažniausiai smurtą patyrė 10 – 14 metų paaugliai, dažniau jį patyrė berniukai. Pastebima, kad daugiausia tokio amžiaus yra ir vaikų savižudybių. Dalis paauglių, kurie ir iki karantino turėjo sunkumų ugdymosi įstaigose, pandemijos laikotarpyje iškrito iš mokymosi proceso visiškai, o dėl patiriamos įtampos namuose, saugių erdvių praradimą kompensavo didžiąją laiko dalį leiddami gatvėje ar kitose mažiau saugiose erdvėse. Tą patvirtina ir „Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo“ 2020 metų ataskaita, kad pagrindinis iššūkis jaunuoliams tapo nuotolinis mokymasis, tačiau su tuo išryškėjo ir šalia einančios kitos problemos - trūkumas priemonių (interneto, kompiuterio), tinkamos aplinkos mokytis, informacijos trūkumas ir prieinamumas dėl Covid – 19 ligos vykstančių visuomenėje ir greitai besikeičiančių pokyčių, maisto trūkumas.

Paaugliai, kurie didžiąją dalį savo laiko leisdavo gatvėje, karantino metu nebegalėjo viešojoje erdvėje nevaržomai būti, o už būriavimąsi gavo pinigines baudas.

Ištirtumas. Covid – 19 pandemija sukėlė didelį visuomenės rūpestį, tuo pačiu ir Lietuvos ir užsienio mokslininkai ėmėsi tirti šį laikotarpį ir su juos susijusius padarinius. Tačiau tyrimų, kurie būtų orientuoti į paauglius, ir profesionalias reakcijas į pandemijos išryškintas paauglių problemas Lietuvoje kol kas beveik nėra, o ir pandeminis laikotarpis nėra pasibaigęs, kad galima būtų į jo padarinius pažvelgti labiau atsitraukus.

Reikšmingumas. Socialinis darbas su vaikais, paaugliais, ar jaunimu jau daugelį metų yra įprastas ir savarankiškas socialinio darbo laukas. Socialinio darbo pagalba vaikams ir jaunimui, teikiama per įvairaus pobūdžio paslaugas, yra atpažįstama ir pripažįstama kaip svarbi ir reikšminga. Šias paslaugas vertina ir kiti su vaikais ir jaunimu dirbantys specialistai - psichoterapeutai, psichiatai, mokytojai, socialiniai pedagogai, policijos pareigūnai, vaiko teisių apsaugos specialistai, ir pan. Tačiau pandeminis laikotarpis parodė, kad ištikus krizei, nėra aišku, kas atstovauja paauglių interesus ir rūpinasi paslaugų užtikrinimu šiai grupei. „Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo“ 2020 metų ataskaitoje rašoma: „Jaunimo iššūkiai ir problemos yra spręstinos daugybės ministerijų – socialinės, švietimo, kultūros, sveikatos, krašto apsaugos, tačiau lieka neaišku, kas prisiima pilną atsakomybę už konkrečias jaunų žmonių gyvenimo problemas, tokias kaip paslaugų plėtra ir pritaikymas jaunimo poreikiams.“

Prasidėjus karantinui Lietuvoje Vyriausybės nutarimu buvo uždrausta teikti daugelį socialinių paslaugų: vaikų dienos centruose negalėjo vykti grupiniai ir individualūs užsiėmimai, buvo uždaryti atvirieji jaunimo centrai ir ir erdvės, socialiniai darbuotojai, kurie dirba su šeimomis, su jomis galėjo bendrauti tik nuotoliniu būdu, lygiai kaip ir vaiko teisių apsaugos specialistai. Jaunimo reikalų departamentas prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tik 2021 metų sausio mėnesį, direktoriaus įsakymu, leido organizacijoms, vykdančioms darbą su jaunimu gatvėje, teikti savo paslaugas. Tai reiškia, kad iki to laiko organizacijos tiek ir tiek mėnesių... arba iš viso neveikė, arba veikė pusiau „nelegaliai“, arba savo adresatus negalėjo pasiekti vien nuotoliniu būdu.

Atsižvelgiant į tai kas pasakyta, šio magistrinio darbo **tikslas** – išanalizuoti ir atskleisti, kokias paauglių problemas Lietuvoje išryškino Covid – 19 pandemija bei nustatyti, kokio pobūdžio socialinio darbo pagalba yra tinkama šių problemų įveikai. Tikslui pasiekti keliami šie **uždaviniai**:

- 1) Remiantis moksline literatūra išanalizuoti paauglystės amžiaus tarpsnį ir jo keliamus iššūkius.
- 2) Išanalizuoti ir apibendrinti, kokio pobūdžio socialinės paslaugos geriausiai atliepia paauglių poreikius;
- 3) Kokybinio ekspertų tyrimo pagalba nustatyti, kokios paauglių problemos išryškėjo Covid-19 pandemijos laikotarpiu Lietuvoje ir kokio pobūdžio profesionali pagalba yra/galėjo būti tinkamiausia reakcija į jas.

1.1. Paauglystės tarpsnis

Mokslinėje literatūroje yra gana nemažai informacijos apie tai, jog paauglystės laikotarpis yra vienas iš daugiausiai iššūkių keliantis etapas žmogaus gyvenime. Pasak A. Vaičiulienės, paauglystė yra kritinis individo gyvenimo periodas, kai vyksta struktūrinės permainos kognityvinėje, moralės sferose, taip pat iš esmės paliečiama ir psichosocialinė sfera (1999). Tyrėja nagrinėdama užsienio autorius, išskiria E. Eriksono tapatumo raidos modelio dvi būsenas, kurias patiria paaugliai:

1. **Difuzijos būseną.** Individai gali jausti išgyvenantys krizę, bet gali to ir nejausti. Jie neapmąsto savo asmeninių tikslų bei vertybių, nedaro jokių tvirtų sprendimų, kad įgyvendintų savo pasirinkimus;
2. **Išankstinio sprendimo būseną.** Individai įgyvendina tam tikrus tikslus ar vertybes neapmąstydami jų asmeniškai. Pasisavindami tėvų ar kitų autoritetinių asmenų tikslus bei vertybes. Individas siekia būti toks, kokį jį nori matyti aplinkiniai.

Tai reiškia, jog jaunas žmogus patiria didžiulį koncentratą permainų tiek fiziniame, jusliniame, psichologiniame, tiek dvasiniame kūne. Didelį vaidmens svarbumą atlieka tėvai arba autoritetingi asmenys, su kuriais paauglys siekia susitapatinti. Dažnai nutinka, jog tie kiti autoritetingi asmenys gali tapti ir paauglio draugai, bendraamžiai.

Lietuvoje ir pasaulyje nėra labai tiksliai apibrėžtas paauglystės laikotarpis pagal amžių. Jis yra nurodomas gana skirtingai. Pagal “Vaiko teisių konvenciją” aštuoniolikmetis yra laikomas vaiku ir valstybė privalo juo rūpintis. Tačiau dažniausiai yra išskiriama ankstyvoji paauglystė, vidurinioji ir vėlyvoji paauglystė/jaunystė (Žukauskienė 2002). Vienur paauglystės pradžia nurodoma nuo 14 metų, kitur jau nuo 10 metų ir trunkanti iki 21 -25 metų. Svarbiausia pabrėžti, jog tai laikotarpis tarp vaikystės ir suaugusio asmens.

“Neturėti paauglystėje problemų yra problema“, – teigė A. Freud (1956). Ir išties, paaugliai susiduria su krūva iššūkių. Tokio amžiaus asmenys dažnai išgyvena dėl besikeičiančio kūno ir nevienodu tempu bręstančio kūno ir proto ir/ar palyginus su kitais bendraamžiais. Dažnai paaugliai turi polinkį į depresiją dėl vienišumo, jie jaučiasi kitokie, tarytum “nesavame kūne” ir sąmoningai arba nesąmoningai jaučia vykstantį atsitraukimą nuo tėvų (Moshman 1999). Šiame laikotarpyje pagrindinis tikslas tampa atrasti naujų tapatinimosi objektų.

Nors tėvų rolė yra labai svarbi paauglio gyvenime, tačiau ne ką menkesnę įtaką daro ir nauji ryšiai, idealai. Paauglystės laikotarpiu būdingas narcizmas atitolina nuo artimųjų, didėja įtampa tarpasmeniniuose santykiuose. Kiekvienam asmeniui užtrunka skirtingai laiko suprasti, apsiprasti su besikeičiančiu pasauliu ir naujomis jo taisyklėmis (Moshman 1999). Dažniausiai sudėtingą etapą paaugliams padeda išgyventi draugai. Ir nors eksperimentavimas, patyrimas naujų situacijų paaugliams yra labai būdingas ir normalus, tačiau kartais paaugliai renkasi įvairias svaiginančias medžiagas, ar kitą rizikingą elgesį, ne tik dėl neigiamos draugų įtakos, tačiau kaip priemonę padedančią susidoroti su sumaištimi (Walton 2000).

1.2 Paauglių elgesio ir emocijų sunkumai

Elgesio ir emocijų sunkumai, tai elgesio ir emocijų sutrikimų apraiškos, požymiai. Jie gali pasireikšti įvairaus amžiaus vaikams, priklausomai nuo tam tikrų veiksnių (Bongarzoni 2008). Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos dokumentai (2017) nurodo, kad elgesio ar (ir) emocijų sutrikimai nėra tik laikina, tikėtina reakcija į stresą keliančius įvykius, jie nuolat pasireiškia ne mažiau nei dviejose skirtingose situacijose elgesio ar emocijinėmis reakcijomis, ryškiai besiskiriančiomis nuo įprastų amžiaus, kultūros ir etinių normų, nepasiduoda poveikiui, taikomam bendrojo ugdymo aplinkoje. Literatūroje yra gana plačiai aprašyti elgesio ir emocijų sutrikimai, vis dėlto, autoriai neapibrėžia vienos, visiems atvejams atitinkančios sąvokos. Todėl dažnai yra naudojama sąvoka elgesio ir emocijų sunkumai ir taikytina tais atvejais, kai nėra nustatyta konkreti diagnozė, sutrikimo lygio nesiekiantys elgesio ar emocijų požymiai, tačiau apraiškos reikšmingai daro įtaką žmogaus gyvenimui. Taip pat elgesio ir emocijų sunkumų sąvoka naudojama vis labiau, norint sąmoningai mažinti asmenų stigmatizaciją.

Pagal D. P., Kauffman J. M., 2003; Galkienė A., 2005. Elgesio ar (ir) emocijų sunkumus arba sutrikimus lemiantys veiksniai:

1. *Biologiniai sutrikimai ar ligos;*
2. *Patologiniai santykiai šeimoje;*
3. *Netinkamas patyrimas mokykloje;*
4. *Neigiama kultūrinė arba socialinė įtaka.*

Vaikams ir paaugliams turintiems elgesio ir emocijų sunkumų iššūkis yra susikaupti, išlaikyti dėmesį ilgesniam laikui. Gali agresyviais būdais reikšti emocijas, žaloti save ir kitus, būti liūdni, linkę į depresiją, jausti didelį nerimą ir nusivylimą, bijoti pralaimėti ir t.t. Tokios rizikingo elgesio apraiškos reikalauja didelio suaugusiųjų dėmesio ir rūpesčio. Tačiau svarbu pabrėžti, kad šie sunkumai nėra “nuosprendis” žmogaus gyvenime. Ekspertai teigia, kad sunkumai gali būti sėkmingai išspręsti laiku suteikiant būtiną pagalbą.

R. Žukauskienė nagrinėdama kitų autorių tyrimus pažymi, kad 15–16 metų paaugliai pasiekia emocijų ir elgesio sunkumų aukščiausią tašką (Broberg et al., 2001; Walker et al., 2000). Paauglystėje atsižvelgiant į visus indikatorius ypatingai pasireiškia emocijų ir elgesio sunkumų išraiškos. Taip pat autorė pažymi, kad paauglių asocialus, smurtinis elgesys sustiprėja nuo 12 iki 17 metų. Jeigu kalbant apie vaikus ir merginas atskirai, tyrėjai pateikia gana skirtingus duomenis. Vieni teigia, kad emocijų ir elgesio sunkumų pagal lytis pasiskirstymas yra gana panašus, tačiau pastebima, kad merginos turi aukštesnius emocijų sunkumų įverčius, o vaikinai elgesio ir su amžiumi šie sunkumai didėja (Žukauskienė 2007)

1.3 Socialinis darbas su paaugliais

Lietuvoje socialinį darbą su paaugliais dirba įvairios institucijos ir organizacijos. Paaugliai dažniausiai socialines paslaugas gali gauti vaikų dienos centruose, atvirose jaunimo erdvėse ir centruose (nuo 14 metų), kai kuriose gyvenamosiose vietose socialines paslaugas teikia gatvės ir mobilūs socialiniai darbuotojai. Jeigu jaunuolis ir jo šeima yra socialinių darbuotojų arba vaiko teisių apsaugos specialistų akiratyje, paslaugas organizuoja šeimos socialinis darbuotojas arba atvejo vadybininkas. Jeigu paauglys kelia susirūpinimą mokyklai su paaugliu dirba mokyklos socialinis pedagogas, Lietuvos policijoje dirba nepilnamečių reikalų policijos pareigūnai, tiesa, jie nedirba socialinio darbo, tačiau yra glaudžiai susiję su socialinio darbo lauku. Pareigūnai inicijuoja įvairias prevencines programas orientuotas į paauglius. “Lietuvos probacijos tarnyba” organizuoja nepilnamečių asmenų pagalbos grupes, paaugliams, kurie yra padarę tam tikrų nusižengimų. Taip pat „Psichikos pagalbos centras“ organizuoja pagalbą nepilnamečiams, kurie yra priklausomi arba linkę į priklausomybę nuo priklausomybę sukeliančių medžiagų. Vaikai ir paaugliai patekę į globos įstaigas arba socializacijos centrus taip pat gauna socialinio darbuotojo paslaugas.

Preveninių, savanorišku principu grįstų, orientuotų į paauglius paslaugų trūksta. Vien Vilniaus mieste, paauglių grupių, kuriose profesionaliai padėtų lengviau išgyventi paauglystės laikotarpiu kylančius sunkumus, ugdytų jaunuolių socialinius, kasdienio gyvenimo ir mokymosi įgūdžius bei kurtų saugią aplinką bendravimui su bendraamžiais, yra tik kelios. 2020 m., vykdant Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos projektą „Augti kokybiškame bendradarbiavime” buvo atliktas mokslinis tyrimas „Paslaugų poreikis socialiai pažeidžiamiems, niekur nedirbantiems ir nesimokinantiems ar turintiems riziką tokiais tapti jaunuoliams” kurio metu reikšmingai išryškėjo paslaugų 11-16 metų vaikams ir jaunuoliams stoka. Tyrimo metu paaiškėjo, jog dažniausiai paauglys tampa labiau matomas tik tuomet, kai jis atsiduria itin sudėtingoje situacijoje, pavyzdžiui, nebelanko mokyklos, padaro nusikalstamą veiką. vartoja priklausomybę sukeliančias medžiagas ir kt. Kitaip tariant, tik tuomet kai problema yra tokia didelė, kad ignoruoti tampa nebeįmanoma.

1.4 Žemo slenksčio paslaugos

Reikšmingą vietą, įvairias aspektais lavinantis ir prevenciniais tikslais veikiantis, užima neformalusis švietimas. Įvairios jaunimo organizacijos, savanoriavimo iniciatyvos ir kt. Jaunimo reikalų departamento prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2020 metais atlikto “Jaunimo problematikos tyrimo” metu paaiškėjo, kad per pastaruosius 10 metų jaunimo (14 – 29 metų) dalyvavimas jaunimo organizacijos/ų arba asociacijos/ų veikloje sumažėjo beveik tris kartus. Taip pat paaiškėjo, jog per tiriamąjį laikotarpį, 91,9 procentai 14 – 19 metų asmenų nėra niekada dalyvavę jokiaje savanoriškoje. Pastebima tendencija, kad jaunimo dalyvavimo, įsitraukimo, savanoriavimo rodikliai mažėja, kita vertus, žemo slenksčio socialinių paslaugų poreikis auga.

Žemo slenksčio paslaugų terminas Lietuvoje yra labiau vartojamas švirkščiamąsias narkotines ir psichotropines medžiagas vartojančių asmenų, siekiant užtikrinti pirmąjį narkotikų vartotojų ir jų artimųjų kontaktą su sveikatos priežiūros ir / ar socialine sistema, kontekste. Paslaugos yra patvirtintos „Dėl Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004–2008 metų programos įgyvendinimo 2005 metų priemonių patvirtinimo“ apraše. Tačiau egzistuoja ir kitas šių paslaugų paaiškinimas, tai paslaugos, kuriose dalyvauti reikėtų mažai

pastangų, jos būtų geografiškai lengvai pasiekiamos, palankiu dienos metu, orientuotos tiesiogiai į tikslinių grupių poreikius.

Darbe su paaugliais, žemo slenksčio paslaugų atitikmuo yra darbas gatvėje su jaunimu, atviri jaunimo centrai ir erdvės, jaunimo sveikatos centrai. Šios paslaugos pasižymi tuo, kad yra prieinamos ir pasiekiamos visiems paaugliams, ir paaugliams, kurie patiria įvairių sunkumų. Nereikia pasirašyti jokių sutarčių, stovėti eilėje, nereikia gauti tėvų sutikimo. Paaugliams, dėl savo raidos ypatumų, yra ypatingai svarbus konfidencialumo principas, pasitikėjimu ir pagarba grįsti santykiai su darbuotojais.

2. TYRIMO METODIKA

Tyrimo tikslas:

Atskleisti išryškėjusias paauglių problemas Covid – 19 pandeminiu laikotarpiu Lietuvoje ir nustatyti profesionalias reakcijas į jas.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) Išsiaiškinti, kokias paauglių problemas Covid – 19 pandeminiu laikotarpiu atpažįsta specialistai, dirbantys su paaugliais;
- 2) Atskleisti specialistų, dirbančių su paaugliais, patirtį Covid – 19 pandeminiu laikotarpiu;
- 3) Atskleisti, kokias profesionalias reakcijas specialistai taikė siekdami padėti paaugliams Covid – 19 pandemijos laikotarpiu;

Nustatyti, kokios socialinio darbo profesionalios reakcijos labiausiai pasiteisino ar galėjo pasiteisinti siekiant padėti paaugliams pandeminiu laikotarpiu.

Tyrimo objektas:

Paauglių problemos išryškėjusios Covid – 19 pandeminiame laikotarpyje ir specialistų profesionalios reakcijos į jas.

Tyrimo metodas:

Siekiant įgyvendinti tyrimo tikslą ir uždavinius buvo atliktas kokybinis ekspertų tyrimas. Pasirinktas ekspertų interviu, nes pandeminis laikotarpis dar nepasibaigęs ir apie jį per mažai žinoma, todėl kokybinis tyrimas ir ekspertų apklausa labiausiai pasiteisina. Šiuo metodu siekiama sužinoti kuo daugiau informacijos apie profesionalias reakcijas ir išryškėjusias paauglių problemas. Taip pat siekiama sužinoti profesionalias reakcijas į išryškėjusias paauglių problemas, kurios pasiteisino, kokius veiksmus buvo galima daryti. Orientuojamasi atskleisti ne statistiką, o išgyventas patirtis, suprasti kaip tos patirtys paveikė specialistų ir paauglių gyvenimą (Žydzžiūnaitė,

Sabaliauskas 2017). Tyrimu norima atskliesti, kaip ekspertai patyrė šį pandemini laikotarpį ir kaip jie mato situaciją ne tik iš tiesioginio darbo lauko, bet ir iš paslaugų sistemos Lietuvoje perspektyvos.

Ekspertas, tai žmogus turintis specifinių žinių ir didelę sukaupą patirtį profesionalioje veikloje (Anderson, J. 2001). Tyrimo dalyvių darbo patirties su paaugliais vidurkis 18 metų. Šie žmonės turi žinovo suvokimą apie pačius paauglius, kaip tikslinę grupę ir apie pagalbos paslaugų sistemą Lietuvoje ir užsienyje. Tyrime dalyvavę ekspertai užimantys vadovaujamas pareigas organizacijoms ar padaliniais, tačiau ir vykduojantys tiesioginį darbą su paaugliais. Taigi, ekspertai į klausimus gebėjo atsakyti iš įvairių perspektyvų, tiek iš mikro, tiek iš makro.

Ekspertai buvo pasirinkti tarpusavyje derinant abu kokybiniais tyrimams būdingas atrankas – kriterinę ir teorinę. Pagal kriterinę atranką buvo siekiama apklausti kuo skirtingesnius specialistus, dirbančius su paaugliais, turinčiais socialinių sunkumų. Taip pat buvo svarbu, kad šie specialistai dirbtų ne vien didmiestyje, tačiau taip pat ir provincijos aplinkoje. Dar vienas svarbus kriterijus atrankai buvo bent penkerių metų darbo su paaugliais patirtis. Taip pat buvo siekiama apklausti tuos ekspertus, kurie pandeminiu laikotarpiu aktyviai veikė, turi įžvalgų bei geba giliai reflektuoti ir apibendrinti savo patirtį.

Teorinė atranka padėjo suprasti, kada empirinės kategorijos yra prisotintos ir su duomenų rinkimu galima sustoti.

Interviu metu buvo naudojamas iš anksto pasiruoštas klausimynas – gairės.

Iš viso atlikti keturi ekspertų interviu su skirtingais specialistais:

Interviu nr.	Trukmė	Informacija
1.	80 min. 27 s.	Vyriausioji tyrėja, vadovaujanti padaliniui viename iš policijos komisariatų. Ji atsakinga už visas nepilnamečių bylas ir atvejus paskirtoje teritorijoje. Darbo patirtis daugiau nei 20 metų.

2.	83 min. 13 s.	Socialinis darbuotojas, įkūręs kelias nevyriausybinės socialinio darbo organizacijas. Šiuo metu vadovaujantis organizacijai, kurioje dirba ir vykdo tiesioginį darbą su vaikais, paaugliais ir jaunimu, kurie didžiąją laiko praleidžia gatvėje. Darbo patirtis daugiau nei 20 metų.
3.	57 min. 3 s.	Psichologė – psichoterapeutė, įkūrusi organizaciją, kurioje psichologai ir psichoterapeutai konsultuoja vaikus, paauglius ir jų šeimos narius. Ji organizacijai vadovauja ir konsultuoja daugiausiai paauglius. Darbo patirtis – 20 metų.
4.	60 min. 17 s.	Mokytojas – socialinis pedagogas, dirbantis valstybinėje gimnazijoje ir dirbantis neformalaus ugdymo sektoriuje. Darbo su moksleiviais patirtis 10 metų.

Tyrimo organizavimas ir eiga

Ekspertų interviu buvo atliekamigyvai (tyrėja ir apklausiamieji buvo pasiskiepyję), išskyrus vieną dalyvį, kuris gyvena ir dirba kitoje savivaldybėje nei tyrėja ir dėl karantino apribojimų pas jį negalima buvo nuvykti, todėl interviu atliktas ir įrašytas Zoom platformos pagalba.

Dalyvavusiems interviu ekspertams buvo pristatomas darbo tikslas, tema, užtikrinamas konfidencialumas. Pažymėta, kad asmeninė dalyvių informacija nebus atskleista. Informantai tyrėjai davė leidimą pokalbius įrašyti. Interviu vykęs nuotoliniu būdu, buvo įrašomas kartu su vaizdu.

Duomenys apie tyrimo dalyvius:

Interviu nr.	Trukmė	Informacija
1.	80 min. 27 s.	Vyriausioji tyrėja, vadovaujanti padaliniui viename iš Vilniaus policijos komisariatų. Ji atsakinga už visas nepilnamečių bylas ir atvejus paskirtoje teritorijoje. Darbo patirtis daugiau nei 20 metų.
2.	83 min. 13 s.	Socialinis darbuotojas, įkūręs keletą socialinio darbo organizacijų. Šiuo metu vadovaujantis organizacijai, kurioje dirba ir vykdo tiesioginį darbą su vaikais, paaugliais ir jaunimu, kurie didžiąją laiko praleidžia gatvėje. Darbo patirtis daugiau nei 20 metų.
3.	57 min. 3 s.	Psichologė – psichoterapeutė, įkūrusi organizaciją, kurioje psichologai ir psichoterapeutai konsultuoja vaikus, paauglius ir jų šeimos narius. Ji organizacijai vadovauja ir konsultuoja daugiausiai paauglius. Darbo patirtis – 20 metų.
4.	60 min. 17 s.	Mokytojas – socialinis pedagogas, dirbantis valstybinėje gimnazijoje ir dirbantis neformalaus ugdymo sektoriuje. Darbo su moksleiviais patirtis 10 metų.

Duomenų analizės būdas

Visi atlikti interviu buvo įrašomi, vėliau transkribuojami. Analizė buvo atliekama tokiais etapais:

1. Parafrazavimas – respondentų žodžiai sutraukiami į išryškėjusias pagrindines mintis;
2. Konceptualizavimas – išskirtos parafrazės susiejamos pagal temas į konceptus;
3. Kategorizavimas – visų interviu konceptai sutraukiami į bendras kategorijas;
4. Empirinis generalizavimas – gautų kategorijų ir konceptų pristatymas ir aprašymas.

Priede nr.1 pateikiama interviu parafrazavimo ir konceptualizavimo, kategorizavimo lentelės.

3. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

Išanalizavus visus interviu metu surinktus tyrimo duomenis, buvo išskirta 13 kategorijų. Analizuojant duomenis jos buvo sutrauktos į 2 kategorijų blokus, atitinkančius išsikeltus tyrimo uždavinius. Pirma kategorijų grupė atskleidžia kokios paauglių problemos išryškėjo Covid – 19 pandemijos metu. Antroji kategorijų grupė išskiria kokios buvo profesionalios reakcijos į paauglių problemas.

3.1 Išryškėjusios paauglių problemos Covid – 19 pandemijos metu

Šiame skyriuje bus pateiktos tyrimo metu atpažintos paauglių išryškėjusios problemos Covid – 19 pandemijos metu.

3.1.1. Paaugliams trūksta fizinio ir socialinio aktyvumo karantino metu, pagrindinė laisvalaikio forma – ekranuose

Šalyje įsigaliojus karantino sąlygoms, visa Lietuvos švietimo sistema perėjo į nuotolinį ugdymą. Taip pat nuotoliniu būdu paaugliai buvo konsultajami, vykdoma individuali prevencija, vyko neformalus ugdymas. Paaugliai prie kompiuterių mokinosi, tačiau tyrimo metu paaiškėjo, kad jie ir didžiąją savo laisvo laiko nuo pamokų, taip pat praleido prie kompiuterių ekranų.

Užsienio tyrėjai, nurodo, kad vyresniems nei dvylikos metų vaikams rekomenduojama prie kompiuterių praleisti ne daugiau nei dvi valandas, kas trisdešimt minučių darant aktyvias pertraukas (Zboralski, et al. 2009). Tyrimo metu išryškėjo, kad paaugliai turi vidutiniškai septynias nuotolines pamokas, po keturiasdešimt penkias minutes, ir dar apie penkias valandas jie praleidžia žiūrėdami serialus, susirašinėdami su draugais, naršydami po įvairius socialinių medijų kanalus. Paaugliai ryškiai viršija rekomenduotiną laiką, manoma, kad dėl to paaugliai pradėjo skųstis įvairiais fiziniais skausmais: nugaros skausmu, akių skausmu, galvos skausmu. Taip pat paauglių mitybos įpročiai pasikeitė, tyrimo dalyviai minėjo, jog paaugliai nevengdavo nesveiko maisto, padaugėjo užkandžiavimo. Interviu dalyviai užtikrintai tvirtino, kad daugelis mokinių skundėsi didele apatija, nenoru prisijungti prie nuotolinių pamokų. Paradoksalu, tačiau dėl užimtumo

stygiaus ir alternatyvių veiklų neturėjimo mokslieviai toliau leido laiką ekranuose. Vieno iš interviu metu paaiškėjo, kad dalis paauglių karantino metu į lauką išeidavo vidutiniškai tik vieną kartą per savaitę. Mokslininkai teigia, kad tokio amžiaus paaugliams rekomenduotina būti gryname ore ne mažiau kaip šešiasdešimt minučių kiekvieną dieną (Zumeras, 2018).

Paauglių noras bendrauti, socializuotis niekur nedingo ir karantino metu, todėl pagrindine priemone jungianti su išoriniu pasauliu, tai internetas. Informantai pažymėjo, kad karantino pradžioje paaugliai naršė internete norėdami sužinoti kas vyksta pasaulyje, domėjosi naujienomis, jiems buvo neramu ir neaišku kas vyksta visuomenėje.

Tyrimo analizė parodė, kad nemaža dalis paauglių pasinėrė į virtualų pasaulį ir prarastą santykį su žmonėmis kompensavo kompiuteriniuose žaidimuose įsikūnydami į veikėjus arba atrasdami virtualią žaidėjų bendruomenę. Dažnai tai atsiliepėdavo paauglių miego sutrikimais, kai kurie informantai įvardina, kad paaugliai praranda laiko nuovoką žaisdami, dėl to suprastėjo mokymosi rezultatai. Užsienio ir Lietuvos tyrėjai teigia, jog miego sutrikimai, laiko ir pinigų neadekvatus leidimas yra kompiuterinių žaidimų priklausomybės požymiai (Petraitis, 2006). Tyrimo duomenys parodė, kad galime rasti sąsają tarp to, kad paaugliai, kurie patiria įvairių sunkumų namuose, yra linkę pasinėsti į virtualų pasaulį arba kaip tik santykio ir ryšio ieškoti gatvėje, kiemuose, visur tik ne namuose.

Internetinė erdvė, tapusi viena iš pagrindinių paauglių kasdieniniame gyvenime, atvėrė naujas galimybes, tačiau tuo pačiu ir pavojus. Informantai nurodė, kad internete be bendravimo su draugais ir kompiuterinių žaidimų, atsirado ir naujų būdų kaip paauglius įtraukti į nusikalstamą veiką. Įvairūs asmenys nelegaliai ėmė pardavinėti internete alkoholi, cigaretes ir kitas narkotines medžiagas nepilnamečiams. Tokių atvejų skaičius stipriai išaugo. Taip pat padaugėjo nepilnamečių pornografinės medžiagos platinimo atvejų. Paaugliai ieškodami draugų, naujų pažinčių susidurdavo su asmenimis, kurie siekė nepilnamečius išnaudoti. Vienas iš tikslų tai išvilioti iš paauglių pinigus, įtraukti į grupuotes, kad jie atliktų nelegalias veikas, kaip narkotinių medžiagų platinimą.

3.1.2. Nuotolinis ugdymas dar labiau padidino socialinę paauglių atskirtį

Interviu analizės duomenys rodo, kad daliai paauglių nuotolinis ugdymas buvo didžiulis iššūkis. Paaugliai praradę gyvą kontaktą su mokytojais ir kitais mokiniais, prarado motyvaciją mokytis. Nuotolinis ugdymas reikalauja didelio moksleivio savarankiškumo – planuoti laiką, atlikti užduotis, savarankiškai gilintis į duotą medžiagą, organizuoti aktyvius pertraukus ir pan.

Švietimo sistema bendrai nėra orientuota į vaikų ir paauglių savarankiškumo ugdymą. Informantai teigia, kad mokiniams ugdymo medžiaga yra parinkta, jie negali jos rinktis, nėra pakankamai įtraukti į ugdymo procesą ir jo planavimą, todėl nuotolinio mokymo metu, dalis paauglių pasimetė visiškai, netekę dalies suaugusiųjų kontrolės. Pavyzdžiui, savarankiškų užduočių metu, jų niekas nestebi, jie yra vieni kambaryje, be mokytojų ir kitų bendraklasių, kurie dažnai padeda moksleiviui elgtis panašiai. Informantai teigia, kad savidisciplinos nuotoliniame ugdyme reikia ypatingai daug, tačiau namų aplinkoje yra daug dirgiklių, kurie gali nukreipti paauglio dėmesį.

Kita vertus, daliai paauglių, nuotolinis mokymas pasiteisino ir jų mokymosi rezultatai pagerėjo. Jie nustojo jausti nerimą, kurį paprastai iššaukia įvairios socialinės situacijos mokykloje. Šie moksleiviai jautėsi saugesni savoje namų aplinkoje, todėl galėjo geriau susikaupti į ugdymo medžiagą. Viename interviu yra pasakojama, kad tokie paaugliai yra daugiau introvertiškesni, uždaresni, galbūt patiriantys patyčias mokykloje, todėl kai nereikia susidurti su socialiniais iššūkiais mokykloje, galėjo labiau atsipalaiduoti. Informantai įvardina, kad tokių paauglių buvo maža dalis.

Prasidėjus karantinui, švietimo sistemoje kilo didžiulė problema, nes dalis paauglių neturėjo reikiamų priemonių mokytis nuotoliniu būdu. Informantė pasakoja, kad buvo tokių paauglių, kurie namuose neturi interneto, arba vienu kompiuteriu dalinasi keli šeimoje esantys vaikai. Kai kurie paaugliai turi išmaniuosius telefonus, tačiau jie nėra tinkami atlikti visas nuotolines užduotis. Vaikų ir paauglių aprūpinimas kompiuterine įranga tapo visos visuomenės problema. Vyko įvairios akcijos, kurių metu žmonės atidavė jiems nereikalingus prietaisus, tačiau kol kompiuterinė įranga pasiekė visus paauglius, praėjo nemažas laiko tarpas. Per šį laikotarpį paaugliai, o ypač tiems kam mokslai ir taip sekasi sunkiau, mokymosi spragos tik didėjo.

Kitas svarbus momentas, kuris interviu metu paaiškėjo, tai kompiuterinės įrangos dalinimas mokiniams. Informantai pasakoja, kad mokyklos savarankiškai nusprendavo kokiems mokiniams bus suteikiamos priemonės, kuriems ne. Viena iš mokyklos baimių buvo ta, kad vaikai ir paaugliai iš sunkumų patiriančių šeimų arba iš etninių mažumų, kompiuterinę įrangą sugadins arba perparduos tretiems asmenims. Atsirado socialinės nelygybės aspektas, kurį jautė ir patys paaugliai. Informantų teigimu, paaugliai reagavo įvairiai, vieni pyko, kiti atsitraukė, kiti jautė gėdą.

Analizuojant duomenis išryškėjo, kad dalis paauglių neturėjo reikiamų priemonių, tačiau taip pat ir pakankamai fizinės erdvės namuose mokintis. Kai kurios šeimos gyvena po keletą asmenų viename kambaryje, todėl paaugliams prisijungti prie nuotolinės pamokos erdvėje kur jie jaučiasi diskomfortiškai, taip pat yra didžiulis iššūkis. Informantai teigia, kad moksleiviai neturintys pakankamai privačios erdvės buvo linkę pamokų vengti arba pamokose neįsijungdavo mikrofono ir kameros, tai irgi atėmė daug galimybių mokintis.

Interviu duomenys išryškina paauglius, kurie turi įvairių elgesio, emocijų ir mokymosi sunkumų. Pamokų grafikas, kuris buvo paliktas toks pats, imituojuant prieškarantininį ritmą, paaugliams buvo sunkiai pakeliamas. Paaugliai turintys įvairių sunkumų negali taip ilgai išbūti sutelkę dėmesį į ekraną. Iš vienos pusės, paaugliai džiaugėsi, kad gali ilgiau pamiegoti ir vieno mygtuku paspaudimu atsirasti “klasėje”, tačiau kasdienio ritmo išbalansavimas stipriai atsiliepė paauglių akademiniam pasiekimams ir jų emocinei būsenai. Šitoje vietoje, svarbus vaidmuo atiteko tėvams. Jie kaip niekad anksčiau buvo įsitraukę į vaikų ugdymosi procesą. Todėl pagal gautus duomenis matome, kad paaugliai, kurių tėvai rūpinosi, palaikė paauglius naujoje mokymosi formoje, tiems paaugliams buvo lengviau susidoroti su nuotolinio ugdymo iššūkiais. Tačiau paaugliai, kurie neturi didelio palaikymo namuose arba tėvai patys neturi stiprių mokymosi, kompiuterinio raštingumo įgūdžių, jiems karantino metu tapo labai sunku.

Tyrimo dalyviai teigė, kad karantinui praėjus kiek mažiau nei metams, vyriausybės nutarimas vaikus ir paauglius leisti ateiti į mokyklą buvo labai ilgai lauktas. Vaikai ir paaugliai, kuriems buvo sunkiau mokytis vieniems namuose arba neturėjo sąlygų mokytis iš namų, galėjo nuotolinėse pamokose dalyvauti mokykloje. Tiesa, svarbu paminėti, kad mokiniams nors ir pamokos vyko nuotoliniu būdu, tačiau būdami mokykloje jie galėjo labiau susikaupti. Mokytojai ir mokytojų asistentai mokiniams padėjo individualiai su įvairiomis užduotimis. Informantai

teigia, kad sprendimas leisti ateiti į mokyklą po vieną arba nedidelėmis grupelėmis galėjo įvykti daug anksčiau. Kitas iššūkis su kuriuo susidūrė mokykla, tai žmogiškųjų resursų trūkumas. Nebuvo tiek mokytojų ir mokytojų padėjėjų, kurie galėtų padėti visiems mokiniams, kurie turi tokį poreikį. Dažniausiai mokiniams būdavo leista prisijungti prie mokykloje esančių įrenginių, tačiau mokytojų, kurie būtų šalia - trūko. Analizės duomenys rodo, kad mokyklos ugdytojai nevienodai paskirstydavo laiką kada moksleiviai gali ateiti į mokyklą. Tie, kurie turi elgesio problemų būdavo kviečiami į mokyklą rečiau, pavyzdžiui, vieną dieną į savaitę, dėl to, kad pertraukų metu arba nuotolinės pamokos metu, nebuvo kam prižiūrėti jų elgesio. Taigi, mokiniai, kuriems mokymasis sekasi sunkiau ir turi elgesio sunkumų karantino metu turėjo mažiau galimybių mokytis, palyginus su kitais paaugliais.

3.1.3. Paaugliai karantino metu ėmė vartoti daugiau psichoaktyvių medžiagų

Tyrime dalyvavę asmenys pastebėjo, kad paaugliai karantino metu daugiau eksperimentavo su įvairiomis psichoaktyviomis medžiagomis. Tyrimo duomenys rodo, kad populiariausios medžiagos išlieka panašios, kaip ir ne karantino metu, tai alkoholis, sintetiniai kanabinoidai („chimkė“), MDMA („ratai“).

Analizės metu paaiškėjo, kad darbuotojai, kurie dirba su paaugliais per pastaruosius metus susidūrė su daugiau atvejų, kai paaugliai apsinuodijo psichoaktyviosiomis medžiagomis, juos teko vežti į ligoninę. Interviu dalyviai, teigia, kad tai gali būti susiję su padidėjusiu neužtimumu, veiklų trūkumu, išgyventomis neigiamomis emocijomis. Vieno iš interviu metu buvo atpasakojamas pokalbis su paauglėmis, kurios priekaištavo darbuotojui, kad jos daugiau rizikingai vartojo dėl to, kad šis nedirbo, t.y. neorganizavo joms įprastų ir mėgiamų veiklų. Kitas informantas teigė, jog pastebėjo, jog dalis paauglių apsvaigdavo gana anksti dienos metu, kas dažniau pasitaikydavo, kad paaugliai daugiau vartodavo vakarais. Tai rodo, kad galimai suvartojamų medžiagų kiekis padidėjo.

Karantino metu paaugliai išgyveno daug sudėtingų emocijų, kaip vienišumas, nerimas dėl ateities, nežinomybė ir t.t. Analizės duomenys rodo, kad kai, kurie paaugliai yra linkę neigiamas

emocijas prislopinti įvairiomis medžiagomis. Viename interviu pasakojama, kaip kai kurie paaugliai vartoja tam, kad lengviau užmigtų ir miegas būtų gilesnis.

Svarbu išskirti, kad karantino metu padaugėjo atvejų, kai įvairios nelegalios medžiagos buvo pardavinėjamos internete. Paaugliai įvairiuose internetiniuose kanaluose galėjo gana lengvai rasti priėjimą kaip įsigyti svaigalų. Tiesa, policijos pareigūnai gana greitai reaguodavo į šiuos įvykius ir šią prekybą uždrausdavo operatyviai. Dažnai narkotinių medžiagų pardavimas internete būdavo tik priemonė išvilioti pinigus, tačiau svaigalai nepasiekdavo užsakovų. Į nelegalių medžiagų pardavimą internete buvo įsivėlę ir nepilnamečiai asmenys. Keli interviu dalyviai teigė, kad paaugliai norėdami, gali lengvai gauti psichoaktyvias medžiagas. O elektroninių cigarečių platinimas apskritai nėra griežtai reglamentuotas.

3.1.4. Karantino metu paaugliai buvo stipriai kontroliuojami ir gąsdinami aplinkos, tačiau jie bėgiojo ir slėpėsi, kad galėtų patenkinti savo poreikius

Paauglystės laikotarpiu yra būtina socializacija su bendraamžiais, būti ir priklausyti kokiai nors grupei (Jusienė, R. 1999). Pandemijos laikotarpiu paaugliai negalėjo susitikti su kitais bendraamžiais ir tai trukdė jų paauglystės raidai. Tyrimo analizės metu, dalyviai kalbėjo apie tai, kad paaugliai ieškojo įvairių būdų kaip jiems patenkinti savo poreikius. Svarbiausias iš jų, tai socializuotis, būti grupėje, megzti santykius.

Analizės metu paaiškėjo, kad paaugliams, kurie namuose patiria įtampą daugiau laiko praleido gatvėje ar kitose vietose kur galėjo susitikti su savo bendraamžiais. Informantai teigia, kad paaugliai tikrai nesusėdėjo namuose, ypatingai per antrąją karantino bangą, kai pradžioje užklupusi baimė dingo. Paaugliai mažiau būriavosi viešojoje erdvėje, bet ieškojo vietų kur jie būtų mažiau matomi aplinkinių. Informantas teigia, kad viename mikrorajone paaugliai įsirengė savo erdvę, atsinešė baldus, iš šakų pasistatė kažką panašaus į namą. Jiems ši erdvė tapo labai svarbi, jie jaučiasi ten saugūs ir priimti. Analizės duomenys rodo, kad norėdami pasislėpti nuo žmonių ir policijos pareigūnų daugiau būriuodavosi butuose, laiptinėse.

Informantai teigė, kad pasitaikydavo, jog paaugliai gaudavo pinigines baudas už karantino apribojimų nesilaikymą, būriavimąsi, tačiau paaugliai gavę baudas nenustojo būriuotis, jie ėmė tik dar labiau slėptis nuo aplinkinių. Viename interviu pasakojama, kad policijos pareigūnai gaudavo iškvietimus iš kitų visuomenės narių, kaimynų, praeivių. Informantas kalba apie tai, kad paaugliai jautė, kad “kažką daro blogai”, jautėsi daugiau nepageidaujami, rizikuodami. Dalis paauglių norėdami išbandyti ribas ir maištaudami, kas yra normali paauglystės dalis, įsitraukė į “katės ir pelės” žaidimą. Tokiu būdu, paaugliai jautė tik dar didesnę atitolimą nuo visuomenės, jautė pyktį, kad negali susitikti su draugais, yra baudžiami. Tiesa, svarbu paminėti, kad analizės duomenys rodo, kad didesnė kontrolė vyko daugiau miestuose, negu mažesniuose miestuose, kaimuose. Informantas teigia, kad mažesniuose miesteliuose žmonės atlidžiau žiūrėjo į paauglių būriavimąsi, bet ir apskritai “nebuvo kam kontroliuoti”.

Interviu duomenys taip pat atskleidė, kad paaugliai buvo spaudžiami dėl nuotolinio ugdymo. Mokykla aktyviai reaguodavo, kai paaugliai neprisijungdavo prie pamokų, arba prisijungdavo, tačiau jose nedalyvaudavo. Mokyklų socialiniai pedagogai skambindavo tėvams, paaugliams, neįvykus pokyčiui socialiniai darbuotojai atvykdavo į namus. Tiesa, svarbu pabrėžti, kad informantas kalbėjo, jog nėra blogybė skatinti mokinius mokytis, tačiau paaugliai daugiau gavo “kodėl nesijungi, kodėl nesijungi” bauginančios kontrolės, tačiau jie nepatyrė pačio palydėjimo tame procese.

3.1.4.1. Mokykla ir šeimų socialiniai darbuotojai spaudė tėvus tvarkytis su savo paaugliais, šie jautė susirūpinimą dėl savo vaikų, tačiau trūko specialistų palydėjimo

Tyrimo dalyviai kalbėjo, kad paauglių tėvai karantino metu gavo daug spaudimo iš aplinkos. Mokytojų lūkesčiai tėvams buvo dideli. Paaugliai, kuriems sunkiau sekėsi nuotolinėse pamokose, neprisijungdavo prie jų arba kurių pažangumas smuko, tėvai greitai gaudavo žinią iš mokyklos. Interviu metu atsiskleidė, kad tėvai taip pat jautėsi bejėgiai, prislėgti, vieniši. Kai kurių tėvai jautė susirūpinimą dėl savo vaikų, tačiau neturėjo pakankamai įgūdžių paaugliams padėti arba duoti reikiamų resursų. Vienas iš informantų kalbėjo, kad buvo tokių atvejų, kad vienišų tėvų, dažniausiai tai būdavo vienišos mamos augiančios keletą vaikų, vienu iš pagrindinių rūpesčių, karantino metu, tapo vaikų maitinimas. Šios šeimos neturėjo pakankamai resursų ir laiko rūpintis

paauglio mokymusi, joms reikėjo išlaikyti darbą ir daugiau rūpintis jaunesnio amžiaus vaikais. Tad paauglys, augantis šioje šeimoje, liko nuošalyje. Tėvams buvo ypatingai sunku rūpintis vaikais, kai jie nebeėjo į darželius, mokyklas, reikėjo rūpintis jų užimtumu dienos metu ir tuo pačiu rūpintis šeimos išlaikymu. Dalis tėvų prarado darbus, tai kėlė papildomą įtampą šeimoje, kai kurie tėvai išėjo iš darbų, kad galėtų likti namuose su vaikais.

Tyrimo analizės duomenys rodo, kad tėvai buvo spaudžiami ir šeimų socialinių darbuotojų. Viename interviu kalbama, kaip mokyklos darbuotojai nerimaudami dėl apleistų vaikų, pranešdavo šeimų socialiniams darbuotojams arba vaikų teisių specialistams, šie atvykdavo į namus ir ransdavo sudėtingas šeimų situacijas. Informantas įvardina, kad pastebėti ir reaguoti kada vaikams ar paaugliams yra pavojus sveikintina, tačiau ir tėvams trūko palydėjimo, pagalbos daryti pokyčius. Pavyzdžiui, žmonės iš skurdo namuose laiko daug daiktų, baldų, kuriuos randa prie konteinerių, namuose yra didelė netvarka. Informantas dalijasi, kad iš tokių šeimų yra reikalaujama, kad jos susitvarkytų skubiai, kitu atveju, iš šeimos bus paiimti vaikai. Taigi, tai sukuria didžiulę įtampos situaciją, tėvai ne visi turi pakankamai įgūdžių tvarkytis. Interviu atsiskleidžia, kad nuo tokių pagalbos specialistų jiems daugiau norisi “slėptis”. Taigi, sudėtingą karantino laikotarpį dar labiau ap sunkino padidinta pagalbos specialistų kontrolė.

3.1.5. Karantino metu paaugliai palikti vieni, negali patys susidoroti su savo elgesio ir emocijų problemomis

Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad didelė dalis paauglių jautėsi labai vieniši. Žinoma, kad karantino sugriežtinimai atsiliepė visiems žmonėms be išimties, tačiau informantai teigia, paaugliai labai stipriai išgyveno šį laikotarpį. Paaugliams buvo skaudu, kad jie nebegali susitikti su draugais, nebegali eiti į neformalaus ugdymo veiklas, susitikti su asmenimis, kurie yra jiems svarbūs – mokytojais, būrelių vadovais, psichologais ir kitais. Svarbu paminėti tai, kad informantų teigimu, paauglių skausmas nėra vien tik apie tai, kad jiems karantino metu tapo nuobodu. Paauglių skausmas buvo ir yra apie tai, kad jie tik pradėję mokytis megzti santykius, tyrinėti pasaulį, ieškoti savo autentiškumo, pažinti priešingą lytį turėjo apriboti savo mokymą apie išorinį pasaulį. Informantai teigia, kad jaunesnio amžiaus vaikams jų tėvai galėjo lengviau užpildyti išvardintus

praradimus, jų vaidmuo tapo ypatingai svarbus. Paaugliams tėvų vaidmuo irgi yra labai svarbus, tačiau pagal paauglystės raidą, paauglių užduotis tampa daugiau atsiskirti nuo tėvų ir ieškoti savo autentiško kelio kitur, nebe namuose. Pastebėta, kad jaunesnio amžiaus vaikams buvo sunkiau išgyventi fizinio aktyvumo trūkumą.

Paauglystės raidos etape būdinga perklausinėti tėvų diegiamas vertybes ir normas, tad jiems namų izoliacijoje to pasimatuoti ir patikrinti nebuvo su kuo, nebent atsakymų ieškoti internete. Viename interviu pasakojama, kad specialistė konsultavo paauglį, kuriam sužinojus apie karantino sąlygų pokyčius prasidėjo panikos ataka. Paaugliui iššaukė stiprią reakciją dėl to, kad išorinis pasaulis pasidarė pilnas daugiau grėsmių negu galimybių. Jis kalbėjo apie tai, kad jo gyvenimas be draugų, be mėgiamos veiklos, tarytum, praranda prasmę. Kitame interviu pasakojama, kad kai kuriems paaugliams išsaugo suicido rizika. Karantino apribojimai pastiprino depresiškas mintis, prastą psichologinę būseną. Informantė kalba, kad daugiausia nerimo kėlė tai, kad ir esant gana didelei rizikai asmens gyvybei, susitikti su specialistu paauglys gyvai pagal reglamentus, tuo metu, negalėjo. Tokioje situacijoje, vienintelė pagalbos forma išlikusi, tai greitosios medicinos pagalbos specialistai, tačiau informantė dvejoja ar toks suicido rizikos algoritmas yra efektyvus, žinant, kad galima daugiau veikti prevenciškai, o ne laukti stiprių psichologinių problemų paūmėjimų. Paaugliai išgyvena daug stiprių emocijų apskritai, ne tik per Covid – 19 pandemiją, o susidūrus su didele pasauline krize, kas atsitiko šiais pastaraisiais metais, jų emocinį kismą tik dar labiau užaštrino. Informantai teigia, kad paaugliai nors ir keliaujantys jau link savarankiškumo ir sąmoningumo, jiems vis dar trūksta įgūdžių susidoroti su įvairiomis emocijomis patiems. Todėl suaugusiųjų palydėjimas, ne tik tėvų, tačiau ir kitų ugdytojų, specialistų paaugliams yra labai svarbus.

3.1.5.1. Paaugliai, kurie gavo pagalbą prieš ir per karantiną žymiai lengviau susidorojo su pokyčiais

Specialistai dalyvavę tyrime teigia, kad paaugliai, kuriems buvo teikiama pagalba prieš karantiną ir karantino metu, pavyzdžiui, psichologinės konsultacijos, žymiai lengviau susidorojo su sunkumais karantino metu. Viename interviu paaiškėjo, kad paaugliai, kuriems prasidėjus

karantinui buvo sustabdytos psichologinės konsultacijos ir paaugliai, kurie tęsė psichologines konsultacijas, jų emocinė būseną ryškiai skyrėsi. Tie kurie tęsė konsultacijas nuotoliniu būdu jautėsi geriau, saugiau. Paaugliai, kurie grįžo po ilgos pertraukos į konsultacijas, informantė teigia, kad toks jausmas, jog darbą su paaugliu reikia pradėti nuo pradžių. Progresas, kurį buvo pasiekę individualių konsultacijų metu sustojo, kai kuriais atvejais paauglių sunkumai regresavo. Susitikus su paaugliais po ilgos pertraukos reikėjo ne tik pradėti darbą iš naujo, tačiau ir kurti santykį, susipažinti.

Svarbu paminėti, kad dalyviai išskyrė individualaus darbo ypatumus su tais vaikais su kuriais susipažino prieš karantiną ir jo metu tęsė individualų darbą nuotoliniu būdu, ir darbą su paaugliais su kuriais pažintį jau pradėjo megzti nuotolyje. Informantai teigia, kad nuotolyje santykį megzti yra labai sunku, beveik neįmanoma, ir dalyviai neturi sėkmės atvejų, kai su paaugliu užsimezgė tvirtas santykis nuotoliniu būdu.

3.1.6 Paaugliams svarbu, kad juos supantys suaugusieji žvelgtų į juos rimtai ir su pagarba.

To jiems labiausiai trūksta mokyklose, šeimose, pagalbos institucijose.

Tyrimo dalyviai interviu metu daug kalbėjo apie tai kaip paaugliams trūksta pagarbaus ir išklausančio santykio. Interviu atsiskleidžia, kaip paauglius visuomenė atstūmia, informantai naudoja tokius žodžius kaip „nemato“, „negirdi“, o viena informantė įvardino, kad suaugusiųjų užduotis numeris vienas yra „nebežaloti paauglių“.

Viename interviu yra pasakojama istorija, kaip viename mikrorajone paaugliai mėgdavo rinktis vienos mokyklos stadione. Tačiau jį suremontavus, mokyklos bendruomenė ir kiti mikrorajono gyventojai nebeįsileido paauglių ten rinktis, pastatė tvorą ir jį užrakino. Informantas teigia, kad mokykla prisidengdavo karantino situacija tam, kad paauglių galėtų neįleisti, nors nenorėdavo jų įsileisti ir seniau, ne tik karantino metu. Paaugliai pyko, kad negali stadione leisti laiko, tuo pačiu jautė, kad nepageidauja būtent jų grupės, nes kitos veiklos, kaip privatūs klubai stadione sportuoti galėjo. Kita informantė pasakojo, kad internetinėje erdvėje sklando įvairūs visuomenės pasipiktinimai su filmuota medžiaga, kaip paaugliai leidžia laiką viešojoje erdvėje. Komentarų skiltyse atsiskleidžia tam tikros dalies visuomenės nuomonė, kad tokius paauglius

reiktų bausti, „jie viską sugadina“, „baisu, kad apvogė“, nors filmuotos medžiagos turinys pagrindo tokiems nusistatymams neduoda.

Tyrimo duomenys rodo, kad paaugliai patiria patyčias iš suaugusiųjų. Dažnai suaugusieji, kurie tyčiojasi būna mokyklų darbuotojai. Paaugliai apie patyčias kurias patiria iš suaugusiųjų kalba tik tuomet, kai jie jaučiasi saugūs. Dažniausiai tai individualių susitikimų ir konsultacijų metu. Informantai dalinasi, kad paaugliai iš suaugusiųjų patyčias išgyvena itin skaudžiai. Informantė dalinasi, kad ugdytojų užduotis galėtų būti bent jau „nebežaloti“ vaikų ir paauglių. Patyčias paaugliai iš ugdytojų išgyveno ir karantino metu, nuotolinių pamokų metu. Informantė teigia žiūrėjusi filmuotą medžiagą, kas vyksta pamokų metu, ir patyčias, kurias matė toje medžiagoje, bendra slegianti atmosfera ir mokytojo pakeltas balso tonas pamokos metu, jai kelia didelį nerimą.

3.1.6.1. Paaugliai mokymosi procese yra nugalunami

Paaugliai jau nebe vaikai, tačiau dar ir nesuaugę. Šiame tranzitiniame amžiuje suaugusiems yra sudėtinga sudėlioti adekvačius lūkesčius paaugliams, skatinti savarankiškumą, tuo pačiu būti šalia ir juos palydėti. Tyrimo analizė atskleidžia, kad paaugliai mūsų visuomenėje, švietimo sistemoje yra dažnai nugalunami.

Interviu dalyviai dalinasi, kad paaugliams dažnai trūksta savarankiškumo, drąsos patiems priimti sprendimus, inicijuoti. Taip atsitinka dėl to, kad dažniausiai paauglių nėra klausama kaip jiems atrodo ko jiems reikia, kaip jie mato dalykus, ką jie jaučia. Informantas kalba apie tai, kad kartais nutinka taip, kad atvejo vadybos posėdyje, kuriame yra nagrinėjama sudėtinga paauglio situacija, pačio paauglio, dėl vienokių ar kitokių priežasčių, nebūna. Paradoksalu, tačiau pačiame posėdyje yra kalbama apie tai, kad paaugliui svarbu prisiimti atsakomybę už savo veiksmus, pavyzdžiui, dėl mokyklos nelankymo, tačiau sprendimus priima suaugę asmenys neįtraukdami paauglio, taip atimdami galią iš paauglio už savo gyvenimą.

Analizės duomenys rodo, kad paauglių neįtraukimas į ugdymo, ar kitus paauglio gyvenime svarbius sprendimus lemia, kad paaugliai neturi ir praktinių darbo įgūdžių. Mokyklose paaugliai nedalyvauja sprendimų priėmimo kokias disciplinas mokytis, koku būdu jiems būtų tinkama

mokytis, tačiau visas turinys ir jo forma jiems yra pateikta. Informantas pabrėžia, kad turi būti pastovus dialogas tarp paauglių ir suaugusiųjų, vykti mainai ir kartu priimami sprendimai, atsižvelgiant į paauglių poreikius. Tam neįvykus, paaugliams pradėjus jau profesinį savarankišką kelią, tikėtis įsitraukimo ir inicijavimo yra nerealistiška, nes šitos kompetencijos yra neugdomos. Viename interviu pasakojama, kaip paauglys pradžioje karantino siūlė mokytojais per kokią programą geriau vesti pamoką, kokiomis interaktyviomis priemonėmis galima naudotis, kad pamoka būtų gyvesnė ir įdomesnė, tačiau mokytoja pasiūlymus atmetė. Ji pati nežinojo kaip naudotis tomis priemonėmis ir pasirinko saugų, ir jai suprantamą, būdą kaip vesti nuotolinę pamoką. Mokytoja nebuvo linkusi mokytis ir tokiu būdu nugalino paauglį, vėliau jis į pamokas neprisijungdavo. Toks informanto pavyzdys parodo, kaip galima atimti mokinio motyvaciją įsitraukti į ugdymosi procesą.

3.2. Profesionalios reakcijos į paauglių problemas

Profesionalių reakcijų karantino metu būta skirtingu, šiame skyriuje apžvelgta kokios yra ekspertų patirtys, kokios reakcijos pasiteisino, kurios nebuvo tokios sėkmingos.

3.2.1. Su paaugliais reikia dirbti jų pačių erdvėje – būti su jais ten, kur jiems geriausiai būnasi

Tyrimo metu paaiškėjo, kad dalyvių patirtys, karantino metu, organizuojant darbą išsiskyrė vienu pagrindiniu aspektu, tai kur darbuotojai dirba - vyriausybiname sektoriuje ar nevyriausybiname sektoriuje.

Vyriausybinių sektoriaus organizacijoms karantino sąlygų ribojimai buvo itin griežti: ilgai laiką jokio kontaktinio darbo su žmonėmis, daugiausiai darbuotojai dirbdavo nuotoliniu būdu, jeigu siekiama kokių pokyčių, visa tai susidurdavo su dideliu biurokratiniu mechanizmu. Nevyriausybinių sektoriaus organizacijoms reglamentavimas taip pat buvo gana griežtas, tačiau tyrimo metu paaiškėjo, kad darbuotojai lanksčiau galėjo derinti nuotolinį darbą ir gyvą kontaktą su klientais. Jie galėjo priimti daugiau sprendimų organizacijų viduje, atsižvelgiant į klientų poreikius.

Analizės duomenys rodo, kad viena iš nevyriausybinų organizacijų dirbo viso karantino metu su paaugliais. Ši organizacija nebuvo pavaldi tiesiogiai jokiai institucijai, jie yra “pavaldūs sau”. Todėl reglamentavimas buvo daugiau rekomendacinio pobūdžio, negu įsakymai, kuriuos privalo vykdyti. Tiesa, pačioje nevyriausybinių organizacijos viduje vyko intensyvios diskusijos tarp darbuotojų kaip dirbti su paaugliais, į kokias rekomendacijas atsisžvelgti, kaip atliepti paauglių poreikį. Tarp darbuotojų buvo jaučiama įtampa. Dalis darbuotojų karantino metu nenorėjo dirbti kontaktiniu būdu dėl galimos rizikos susirgti, kita dalis darbuotojų buvo pasiryžę tęsti darbą kontaktiniu būdu.

Svarbu paminėti, kad informantas kalba apie tai, kad karantino metu organizacija daugiau dirbo su paaugliais, kurie didžiąją laiko dalį praleidžia gatvėje. Jo nuomone, tokia darbo forma pasiteisino. Darbas vyko lauke, o tai buvo saugiau dėl Covid – 19 ligos situacijos, tuo pačiu buvo galima išlaikyti santykį su paaugliais, nes dauguma jų vis tiek laiką leisdavo gatvėje. Informantas, teigia, kad darbo gatvėje su paaugliais forma leido būti arčiau žmonių, arčiau bendruomenės, darbo gatvėje forma atliko ir prevencinę funkciją. Darbuotojai su paaugliais kalbėjosi apie Covid – ligos ypatumus, kodėl reikia saugotis, kokie šalyje galioja draudimai ir panašiai. Taip pat informantas pasakoja, kad dėl draudimo veiklą vydyti patalpose, daug veiklų organizavo gamtoje, vyko įvairios stovyklos ir išvykos. Paaugliai patys inicijuodavo, prašydavo neformalių veiklų gamtoje.

3.2.2 Karantino metu daug socialinio darbo organizacijų veikė nusižengdamos reglamentams vardan klientų gerovės. Bet buvo ir tokių, kurios tiesiog nedirbo.

Socialinis darbas karantino metu išgyveno paradigminius klausimus. Tyrimo dalyvis teigia, kad socialinis darbas tapo daugiau idėjiškas ir mažiau instrumentinis. Socialinio darbo specialistų, kaip ir kitų pagalbos specialistų veikla buvo apribota, tačiau buvo atvejų, kuomet darbuotojai nusižengdavo reglamentams vardan klientų gerovės.

Viena iš tyrimo dalyvių pasakoja, kad mačiusi didelę grėsmę paauglio gerovei, nusižengė draudimui susitikti kontaktiniu būdu. Ji pasakoja, kad jai buvo neramu dėl nutikusios situacijos, jautėsi, jog „daro kažką negerai“ susitikdama gyvai, tačiau nesigaili susitikusi paaugliu. Jos nuomone, jos suteikta pagalba buvo daug palankiau priimta pačio paauglio ir jam buvo padėta. Informantė teigia, kad apie tam tikrus dalykus telefonu ar video skambučiu tiesiog neįmanoma

pasikalbėti, temos yra per jautrios ir esant sudėtingai situacijai reaguoti reikia greitai. Svarbu paminėti, kad darbuotojų pasitikėjimas reglamentais stipriai sumažėjo, dėl to, kad vieną savaitę taikomi apribojimai, kitą savaitę jau pasikeisdavo. Šioje situacijoje, informantė su paaugliu susitiko kontaktinio būdu, nors nebuvo leidžiama, kitą savaitę individualūs susitikimai jau buvo leidžiami. Informantė pasakoja, kad supranta besikeičiančių ribojimų priežastį, tačiau praktiniame darbe buvo nebeįmanoma susekti visų pasikeitimų, todėl ji nusprendė veikti taip, kaip, jos manymu, jos klientui, paaugliui yra palankiausia.

Tyrimas atskleidžia tai, kad karantino situacija iš dalies palengvino socialinių darbuotojų kasdienį veikimą. Informantas teigia, kad jam karantino metu veikti tapo daug paprasčiau. Jis gali laisvai ir lanksčiai derinti veiklas, atsižvelgiant į paauglių poreikius. Tai, kad karantino metu, daugelis finansuotojų dirba nuotoliniu būdu, reiškia, kad informanto veiklos niekas netikrins. Tai palengvina darbą ir visą dėmesį darbuotojas gali skirti tikslinei grupei. Esant ne karantino situacijai darbuotojo didelę laiko dalį užima atsiskaitymas su finansuotojais ir jų kontrolės būdais, tad karantino metu daugiau laiko skyrė paaugliams. Interviu metu, taip pat atskleidė, kad aplinkoje buvo asmenų, kurie nebuvo patenkinti, kad socialinis darbuotojas organizuoja veiklas paaugliams karantino metu. Informantas pasakoja, kad kaimynai esantys šalia organizacijos yra iškviėję policiją, dėl galimų karantino sąlygų pažeidimo. Pareigūnai atvykę baudos neišrašė, leido vykti veiklai lauke, tačiau ši situacija parodo, kad viduomenė nevisada palankiai vertina darbą su paaugliais karantino metu.

3.2.3 Karantino metu pagalba paaugliams buvo veikiau „butaforija”, imituojama per Vaiko gerovės komisijos posėdžius

Paaugliai karantino metu gauti reikiamą socialinę ar psichologinę pagalbą turėjo mažai galimybių. Psichologų konsultacijos, individuali pareigūnų prevencija, socialinių, vaikų teisių specialistų, socialinių pedagogų ir kitų darbuotojų konsultacijos vyko nuotoliniu būdu. Informantai teigia, kad ir poliklinikose ar kitose įstaigose pagalbos paaugliai sulaukė mažai. Informantė pasakoja, kad privačiuose psichologų kabinetuose susidarė didžiulės eilės, vidutiniškai paauglys turi laukti pusę metų kol jis bus priimtas, kai ne karantino situacijoje paauglys turi laukti apie tris

mėnesius. Apie konsultacijas poliklinikose informantai atsiliepia taip, kad jei paauglys turi elgesio ir emocijų problemų, pusvalandžio konsultacijos nepakanka. Per tokį trumpą laiką paauglys negali atsiskleisti nepažįstamam asmeniui. Tokių konsultacijų metu specialistai gali nebent diagnozuoti, tačiau gydymas ir diagnozės nustatymas yra du skirtingi dalykai. Informantai pasakoja, kad dažnai nėra aišku kur toliau siųsti paauglį, kokią pagalbą siūlyti Lietuvoje po skiriamos diagnozės.

Paaugliams labai trūko ilgalaikio, nuoseklaus terapinio santykio. Viename iš tyrimo interviu pasakojama, kad pagalbos imitacija vyksta ir per Vaiko gerovės komisijos posėdžius: „būna pašnekama, gal pabauginama, nurodoma kokių imtis priemonių kažkokių“. Informantas teigia, kad tokių posėdžių metu, specialistai tarpusavyje aptaria problemą, kai kuriais atvejais įsitraukia ir tėvai, tačiau patį paauglį į šį procesą įtraukti labai sunku arba specialistai neturi pakankamai įgūdžių tai padaryti. Informantas teigia, kad komisijos yra „daugiau bauginamos, administracinės, jos neturi efektyvumo“. Reikia suprasti, kad paaugliui komisijos posėdis pirmiausia atrodo grėsmingai, bauginančiai, dažnai juose jie jaučiasi nesaugiai, nesidalina savo nuomone. Karantino metu komisijos posėdžiams vykstant nuotoliniu būdu, padidėjo socialinis atstumas, sklandžiai posėdžiui vykti trukdydavo įvairūs techniniai nesklandumai. Informanto nuomone, visa tai sukuria pagalbos imitacijos įspūdį. Jis teigia, kad bandoma „taisyti padėtį“ ne iš to galo, kai jau matomos yra pasekmės gilesnių problemų. Pavyzdžiui, nelankymas mokyklos priešastis gali būti apie tai, kad paauglys patiria įtampą namuose, tačiau viso posėdžio metu akcentas yra dedamas į mokyklos lankomumą. Informantas teigia, kad jeigu po posėdžio atsiranda bent vienas žmogus, kuris paauglį nuosekliai lydi, pradeda su juo dirbti individualiai, tik tada galima tikėtis sėkmės.

Sėkmės pavyzdžių, kuomet po Vaiko gerovės komisijos paauglio situacija pradeda gerėti pasitaiko. Informantas teigia, kad jeigu jam pavyksta užmegzti santykį su paaugliu, po komisijos posėdžio, su paaugliu dar kartą yra perkalbami susitarimai, paauglys gali pradėti girdėti ir eiti kartu su lydinčiuoju į dialogą.

3.2.4. Specialistai perdegė – padeda planavimas, perdegimo prevencija

Tyrimo metu atsiskleidė, kad patys specialistai jaučiasi pavargę. Dėl didelio klientų skaičiaus ir nuotolinio darbo. Specialistai patiria panašius karantino iššūkius kokius patiria ir paaugliai, bei jų šeimos nariai. Iššūkis tampa pasirūpinti savimi, savo aplinka ir pasirūpinti, kad nenukentėtų darbas.

Specialistų perdegimo požymiai, tai fiziniai skausmai nuo per ilgo sedėjimo prie kompiuterio, jaučiama įtampa ir atsakomybė suteikti kokybiškas paslaugas klientams. Interviu atskleidžia, kad specialistai, kaip ir visi žmonės, reagavo skirtingai. Vieni sugebėjo susitelkti, nepasiduoti kraštutinėms emocijoms, kiti su karantino sukeltu praradimo jausmu ir nežinomybe, taip ir nesusigyveno.

Informantai pasakoja, kas padėjo lengviau organizuoti darbus, tai sprendimus priimti kartu su komanda. Pastebėta, kad reflektyvios komandos, kurios kartu aptardavo vykstančius pakitimus ir procesus lengviau išgyveno pandemiją laikotarpį. Viena informantė pasakoja, kad jos darbovietė ypatingą dėmesį skyrė darbuotojų perdegimo prevencijai, skyrė daugiau laiko visų metų strategavimui, kurio metu darbuotojai susiplanavo ilgas ir nepertraukiamas atostogas. Taip pat kartu su komanda susidelfiojo darbo saugiklius, susikūrė erdvę, kurioje komandos nariai galėtų vieni kitiems padėti atpažinti perdegimo požymius. Tos erdvės, tai reguliarūs susitikimai, supervizijos, intervizijos, laikas skirtas neformaliems pokalbiams.

3.2.5 Bendros karantino taisyklės visiems – neteisinga nuostata. Dėl vaikų ir paauglių galima buvo ieškoti labiau diferencijuotų sprendimų.

Interviu dalyviai dalinosi savo įžvalgomis apie tai, kad karantino sugriežtinimai taikomi visiems žmonėms vienodai, neturėtų būti. Pavyzdžiui, viename interviu pasakojama, kaip vaikai, kurie gyvena vaikų globos namuose, dėl baimės, kad globos namuose atsiras Covid – 19 ligos židiny, vaikai ir paaugliai nebuvo leidžiami į jokias išorėje esančias veiklas. Net ir tuo metu, kai formaliai vaikai ir paaugliai jau galėjo lankytis individualiose konsultacijose ar užimtumo

veiklose, kurios yra organizuojamos lauke. Tai reiškia, kad bandant apsaugoti vaikų namų globos sistemą, joje augantys vaikai ir paaugliai prarado įvairias galimybes socializuotis, gauti pagalbą.

Kitas svarbus aspektas, kurį svarbu paminėti, tai ne visi žmonės geba laikytis tų pačių karantino sąlygų, arba kitaip tariant, ne visi vienodai gali ištvirti vienodas karantino sąlygas. Žmonėms, tuo pačiu ir paaugliams, yra sunku išbūti vienatvėje, nežinioje, turint įvairių psichologinių problemų. Informantai teigiamai įvertino karantino metu atsiradusią išimtį, kuomet gali susitikti du namų ūkiai arba „socialinių burbulų“ idėją. Dalyviai teigia, kad tai galimai suveikė prevenciškai, ir galėjo labiau apsaugoti nuo neigiamų pasekmių, tokių kaip, pavyzdžiui, vaikų paėmimas iš šeimos arba psichologinių problemų paūmėjimas, dėl kurių asmuo galimai patektų jau į psichiatrinės ligoninės stacionarą.

Taigi, interviu metu išryškėjo, kad galima surasti daugiau išeičių ir sprendimų, esant krizinėse situacijose, bandant atliepti klientų poreikius ir atsižvelgti į realybę, kurioje jie gyvena. Informantai pritaria, kad esant krizėje, darbas turi keistis ir derintis prie realios šalies situacijos, tačiau laikant tikslinę grupę prioritetu, reikėtų atsižvelgti daugiau į atskiras tikslines grupes ir priimti bendrus sprendimus kaip užtikrinti paslaugų prieinamumą.

3.2.6. Su paaugliais dirbančios pagalbos organizacijos Lietuvoje dar vis nesugeba atstovėti tikrųjų savo klientų poreikių ir dėl jų pakovoti

Analizuojant tyrimo duomenis, labai stipriai išryškėjo tyrimo dalyvių nuomonė apie tai, kad Lietuvoje vis dar nėra politinės valios daryti pokyčius. Informantai teigia, kad Lietuvoje yra pavienių specialistų, arba pavienių pagalbos organizacijų, kurios bando daryti pokyčius, tačiau vieningo specialistų balso, kuris atstovautų klientus ir gerintų paslaugų kokybę paaugliams, Lietuvoje trūksta.

Viena iš tyrimo dalyvių kalba, kad būtų naudinga pagaliau susėsti visiems specialistams, kurie dirba pagalbos paaugliams srityje: psichiatrams, psychologams, socialiniams darbuotojams, mokytojams, socialiniams pedagogams, vaikų teisių specialistams, policijos pareigūnams, ir susidėlioti taškus, strategiją kaip dirbti visiems kartu. Jos nuomone, tam, kad padėti paaugliui

reikia veikti sistemiškai, aiškiai įsivardinus principus ir laikysenas, kurių laikantis specialistai dirba. Reikalinga yra stiprinti ne tik vienos specialybės specialistus, tačiau stiprinti, plėsti visą bendradarbiavimo tinklą. Kita informantė papildo, kad vienas specialistas, be paauglio, jo tėvų įsitraukimo ir kitų svarbių paauglio gyvenime dalyvių, pavyzdžiui, mokytojų, mažai galima padėti paaugliui.

Tyrimo analizė rodo, kad šalyje prasidėjus karantinui, pradžioje specialistai veikė chaotiškai ir daugiau susitelkdami į savo organizacijų vidų. Tačiau viename interviu pasakojama, kad atėjus antrajai karantino bangai vyko daug daugiau asocijavimosi apraiškų. Specialistai kartu rašė bendrus raštus sprendimų priėmėjams, pateikė įvairius siūlymus ir rekomendacijas. Informantas teigia, kad paauglių poreikių atstovavimą būtų buvę galima daryti jau anksčiau.

Tiesa, tyrimo dalyviai tvirtina, kad į karantino situaciją galima pažvelgti kaip į pamoką ir galimybę. Krizės padeda daryti pokyčius. Informanto nuomone, pagalbos sistema jau yra įtrūkusi, šiek tiek pasikeitusi, todėl tai būtų geras šansas imtis veiksmų dabar, siekiant pokyčių. Paauglių problemos karantino metu tapo tokios ryškios, kad sunku jas darosi ignoruoti. Karantinas suteikė galimybę įsivertinti ir pamatyti kokie pagalbos specialistai yra svarbūs ir kokių kompetencijų ir paruošimo reikia, kad darbuotojas galėtų dirbti su paaugliais. Viename interviu kalbama, kaip sprendimų priėmėjai teigiamai atsiliepė į specialistų raginimą, pavyzdžiui, leisti kai kuriems vaikams ateiti į mokyklas arba pagaliau reglamentuoti, kad darbo gatvėje forma yra nedraudžiama ir pripažinta kaip pakankamai saugia ją vykdyti. Tai rodo, kad dialogas tarp specialistų ir sprendimų priėmėjų yra įmanomas ir reikalingas.

IŠVADOS

1. Paauglystė ypatingai sudėtingas žmogaus gyvenimo tarpsnis, kai vyksta didžiulis kismas tiek fiziniame, tiek psichologiniame kūne.
2. Žemo slenksčio paslaugos labiausiai pasiteisina socialiniame darbe su paaugliais, kurie patiria įvairių sunkumų, jeigu jos yra prieinamos, pasiekiamos, vadovaujasi konfidencialumo ir pasitikėjimo principais.
3. Covid – 19 pandeminiu laikotarpiu paauglių, kurie patiria įvairių elgesio ir emocijų sunkumų padaugėjo. Psichoaktyvių medžiagų vartojimas, mažas fizinis aktyvumas, akademinų pasiekimų sumažėjimas, didesnis laiko praleidimas prie kompiuterio ir kitos išryškėjusios problemos – išraiška to, kad paaugliai jaučiasi vieniši, neišgirsti ir nesuprasti tėvų, mokyklos, bendruomenės.
4. Specialistai pandeminiame laikotarpyje patiria perdegimo požymius dėl padidėjusio klientų kiekio ir nuotolinio darbo.
5. Specialistai palaikė ir vystė ryšį su paaugliais įvairiomis darbo formomis ir situacijose, kuriose buvo reikalinga užtikrinti paauglių gerovę, specialistai nusižengdavo karantino reglamentams. Šios profesionalios reakcijos, atsižvelgiant į paauglių poreikius – pasiteisino.
6. Covid – 19 pandemijos metu pasimatė pagalbos sistemos paaugliams trūkumai, ši krizė atvėrė galimybes pokyčiams.
7. Lietuvoje labai trūksta paauglių atstovavimo, tad karantino metu prasidėjusios profesionalų asociavimosi užuomazgos jau pasiekė didelių rezultatų.

LITERATŪRA

1. Alkire, S. et al. 2020. Charting pathways out of multidimensional poverty. Prieiga per internetą: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/2020_mpi_report_en.pdf> [žiūrėta 2021 04 20].
2. Almqvist, A. L. ir Lassinantti, K. 2018. Social Work Practises for Young People with Complex Needs: An Integrative Review. Prieiga per internetą: <<https://link.springer.com/article/10.1007/s10560-017-0522-4>> [žiūrėta 2021 01 20].
3. Anderson, J. R. 2001. Kognitive Psychologie. Prieiga per internetą: <<https://dorsch.hogrefe.com/gebiet/kognitive-psychologie>> [žiūrėta 2021 04 20].
4. Conde, M. Á. ir Rodríguez-Sedano, F. J., ir Fernández C., ir Ramos M-J. 2020. Adaption of RoboSTEAM Project to the Pandemic Situation. Prieiga per internetą: <https://dl.acm.org/doi/pdf/10.1145/3434780.3436620?casa_token=E_tbkj8MtIIAAAAA%3A3cIsEIFEpZtcelXAKQf5-qrkedI6Ff16q0GWzSX-MmmqIm6ehM3dsGkqyDwfuZfO0wqeF5dmzL02Sw> [žiūrėta 2021 04 12].
5. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2020. Prieiga per internetą: <<https://www.google.com/searchq=European+Monitoring+Centre+for+Drug+and+Drug+Addiction%2C+2020&oq=European+Monitoring+Centre+for+Drugs+and+Drug+Addiction%2C+2020&aqs=chrome.69i57j0.753j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8>> [žiūrėta 2021 01 20].
6. Gaižauskaitė, I. ir Valavičienė, N. 2016. Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu. Prieiga per internetą: <<https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/16724/9789955302056.pdf?sequence=1&isAllowed=y>> [žiūrėta 2021 03 14].
7. Ghosh A, Arora B, Gupta R, Anoop S, Misra A. Effects of nationwide lockdown during COVID-19 epidemic on lifestyle and other medical issues of patients with type 2 diabetes in north India. Diabetes Metab Syndr. Prieiga per internetą: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1871402120301636?casa_token=ndRUQWDw0VMAAAAA:YafuiBx_t0lznIFwTUjZBnPTNvCC8nuTBQ0KdBobUUR2TD9jRop1CJB34xwkXEuMAeTJrYuCZdc> [žiūrėta 2021 03 14].

8. Herm, S. 2004. „Sunkūs vaikai” Praktiniai patarimai auklėtojams ir tėvams. 47 p.
9. Giustino V., Parroco A.M., Gennaro A., Musumeci G., Palma A., Battaglia G. Physical Activity Levels and Related Energy Expenditure during COVID-19 Quarantine among the Sicilian Active Population: A Cross-Sectional Online Survey Study. Sustainability 2020, 12(11), 4356; Prieiga per internetą: <<https://doi.org/10.3390/su12114356>>. [žiūrėta 2021 01 20]
10. Jakulevičienė, L. ir Sinkevičius, V. 2020. Lietuvos teisė 2020 esminiai pokyčiai i dalis. CoviD-19 pandemijos sprendimai: teisiniai, valdymo ir ekonominiai aspektai. Prieiga per internetą:<https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/17050/Lietuvos%20teis%C4%97_2020_I%20dalis.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [žiūrėta 2021 03 14].
11. Jusienė, R., et al. 2020. Nuotolinis vaikų ugdymas pandemijos dėl COVID-19 metu: grėsmės bei galimybės ekosisteminiu požiūriu pagrindiniai rezultatai ir rekomendacijos. Prieiga per internetą: <<http://www.ssus.lt/ssusadmin/kiti/lmitkcedit/uploads/files/Projekto%20Evaivai%20rekomendacijos%20sveikatos%20prie%20Brai.pdf>>[žiūrėta 2021 01 20].
12. Jusienė, R. 1999. Psichologija - Praktikai. Sisteminis požiūris į šeimą, auginančią neįgalintį vaiką Prieiga per internetą: <[file:///C:/Users/Silvija/Desktop/balandis/4438-Article%20Text-8908-1-10-20160108%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Silvija/Desktop/balandis/4438-Article%20Text-8908-1-10-20160108%20(1).pdf)> [žiūrėta 2021 04 17].
13. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. 2020. Jaunimo problematikos tyrimas. Prieiga per internetą. <<https://jrd.lt/naujienos/jrd-veiklos-naujienos/kvieciame-i-2020-m-jaunimo-problematikos-tyrimo-rezultatu-pristatyma>> [žiūrėta 2021 04 17].
14. Krikščioniškų socialinių iniciatyvų Forumo organizacijos. 2020. Paslaugų poreikis socialiai pažeidžiamiesiems, niekur nedirbantiems ir nesimokinantiems ar turintiems riziką tokiais tapti jaunuoliams. Prieiga per internetą: <<https://jrd.lt/informacija-dirbantiems-su-jaunimu/informacija-apie-jaunima/tyrimai/Tyrimo%20apie%20jaunim%C4%85%20rekomendacijos%20JRD.pdf>> [žiūrėta 2021 01 20].

15. Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. 2020. Prieiga per internetą <<https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/seima-ir-vaikai/vaiko-teisiu-apsauga/smurto-pries-vaikus-prevencija>> [žiūrėta 2021 04 15].
16. Myers, G. David. 2000. Psichologija. 671 p.
17. Milašiūnas, R. ir Liutkevičienė, I. 2008. Žarijų duobės. 36 psl.
18. Moshman, D. 1999. Adolescent Psychological Development: Rationality, Morality, and Identity. Prieiga per internetą: <<http://tandfbis.s3.amazonaws.com/rt-media/pp/common/sample-chapters/9781848728615.pdf>>[žiūrėta 2021 03 20].
19. Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas. 2020. Skurdas ir socialine atskirtis Lietuvoje 2020. Prieiga per internetą: <<https://www.smtinklas.lt/dokumentai/?eeFolder=Metin%C4%97-skurdo-ir-socialin%C4%97s-atskirties-ap%C5%BEvalga>>[žiūrėta 2021 01 20].
20. Schoch-Spana, M. 2020. Influence of Community and Culture in the Ethical Allocation of Scarce Medical Resources in a Pandemic Situation: Deliberative Democracy Study Prieiga per internetą: <<https://jopm.jmir.org/2020/1/e18272>>[žiūrėta 2021 03 26].
21. Švietimo ir mokslo ministerija. 2017. Elgesio ar (ir) emocijų sunkumų arba sutrikimų turintys vaikai: ugdymo ir pagalbos teikimo specifika. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/tyrimai_ir_analizes/Elgesio%20ir%20emocij%C5%B3%20sunkum%C5%B3_GALUTINIS.pdf> [žiūrėta 2021 03 26].
22. Vaičiulienė, A. 1999. Tapatumas ir tapatumo krizė paauglystėje Prieiga per internetą: <<https://www.zurnalai.vu.lt/psichologija/article/view/4439/7082>> [žiūrėta 2021 03 14].
23. Van, D. ir McLaws, M-L., ir Crimmins, J., ir MacIntyre, C.R., ir Seale, H. 2009. University life and pandemic influenza: Attitudes and intended behaviour of staff and students towards pandemic. Prieiga per internetą: <<https://link.springer.com/article/10.1186/1471-2458-10-130>> [žiūrėta 2021 04 29]
24. Zboralski K., Orzechowska A., Talarowska M., Darnos A., Janiak A., Janiak M., Florkowski A., Gałeccki P. The prevalence of computer and Internet addiction among pupils. 2009. Prieiga per internetą: <<http://31.186.81.235:8080/api/files/view/25830.pdf>> [žiūrėta 2021 03 16].

25. Zumeras R. 2018. Bendrosios fizinio aktyvumo rekomendacijos vaikams ir paaugliams. Prieiga per internetą: <<http://www.ssus.lt/lt/naujienos/233/>> [žiūrėta 2021 03 19].
26. Žydžiūnaitė V. ir Sabaliauskas S. 2017. Kokybiniai tyrimai: principai ir metodai: vadovėlis socialinių mokslų studijų programų studentams Prieiga per internetą: <<https://www.vdu.lt/cris/handle/20.500.12259/57984>> [žiūrėta 2021 03 16].
27. Žukauskienė, R. 2007. Paauglių emocinių ir elgesio sunkumų sąsajos ir pokyčiai per trejus metus: amžiaus ir lyties ypatumai. Prieiga per internetą: <<http://rzukausk.home.mruni.eu/wp-content/uploads/PAAUGLI%C3%98-EMOCINI%C3%98-IR-ELGESIO-SUNKUM%C3%98.pdf>> [žiūrėta 2021 01 23].
28. Žukauskienė, L. ir Viršilas, V. 2013. Socioeducacinė pagalba 14–16 metų paaugliams, atliekantiems laisvės atėmimui alternatyvią bausmę. Prieiga per internetą: <<https://core.ac.uk/download/pdf/233178741.pdf>> [žiūrėta 2021 01 20].
29. Žukauskienė R. 2002. 6–18 M. Vaiko reprezentacinės ir klinikinės imčių emocinių ir elgesio sunkumų sąsajų palyginimas su šeimos socialiniais, ekonominiais ir demografiniais veiksniais. Prieiga per internetą: <<file:///C:/Users/Silvija/Desktop/balandis/2712-Article%20Text-2030-0-10-19700101.pdf>> [žiūrėta 2021 01 20].
30. Walton, F. X. 2000. Prieiga per internetą: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/ejsp.36?casa_token=x2auSYkTMmYAAAAA:usBRMLqGeaI-C3bwy6rgfbHtQbv3rIVWoQVy01Cu2I9v7n5CYWycYqh9VytLHoGFGomnp2s7tKNUIv8> [žiūrėta 2021 01 20].

PRIEDAI

1 priedas

Duomenų analizės pavyzdžiai: 1 interviu parafravimas, konceptualizavimas, kategorizavimas.

1 Interviu parafravimas ir konceptualizavimas

Konceptas	Eil. nr.	Interviu tekstas	Parafrazės	Memos
Profesionalūs samdomi darbuotojai brangiai kainuoja	12 - 13	() jeigu nedirbčiau aš, tiesiogiai, reikėtų brangius kabinetus pirkti.	Jeigu nedirbtų tiesiogiai jis, reikėtų brangius kabinetus pirkti.	
Augino vaikus ir įkūrinėjo organizacijas	13	() atsitiko taip, kad 10 metų auginau vaikus ir tame tarpe įkūrinėjau kokias tai organizacijas ()	Dešimt metų auginu vaikus ir tame laikotarpyje įkūrinėjo įvairias organizacijas.	
Nėra erdvės kur senatvę praleisti	16 - 17	() supratau, kad neturiu niekur erdvės kur senatvę praleisti ()	Suprato, kad neturi darbo vietos, kurioje norėtų dirbti iki senatvės.	
Susikurti erdvę kur galima dirbti ką nori	17- 18	() galvoju, reikia susikurti erdvę kur galėčiau, nu kur galėčiau dirbti. Dirbti tai ką noriu ()	Galvojo reikia įkurti erdvę kur galėtų ir norėtų dirbti.	
Gyvenimo prasmė atsiskleidžia	20	() ir nu vat kažkokią prasmę gyvenime turėt.	Ir kur turėtų kažkokią prasmę gyvenime.	

darbe su žmonėmis				
	30 - 31	Kitas momentas, tai jau pasėdėjau, kai buvo mažiau to kontakto, vadybinį darbą dirbau ()	Jau dirbo darbą, kuriame buvo mažiau kontakto su žmonėmis, vadybinį darbą dirbo.	
Baimė turėti direktorių	23	() labai bijojau turėti kokį direktorių ant savęs ()	Labai bijojo direktorių turėti.	
	23 - 24	() supratau, kad man labai sunku, kai yra koks nors direktorius virš manęs ()	Suprato, kad labai sunku, kai jis turi direktorių.	
	24 - 25	() ieškojau erdvės kaip tą pasidaryti () čia panašiai kaip su verslu koku nors kai žmonės įkūrinėja ()	Ieškojo erdvės, kaip tai pasidaryti, panašiai kaip su verslu.	
Turtuoliai patys sunkiai dirbo	29	Jeigu paklaustum kokio nors turtuolio arba verslininko, tai jie visi tau pasakotų kaip jie patys sunkiai dirbo ()	Jeigu paklaustų turtuolio ar verslininko, jie visi papasakotų kaip patys sunkiai dirbo.	
Negali leisti sau sunkiai nedirbti	29 - 30	() Tai gal ir man ateis laikas kai galėsiu nedirbti () dabar sunkiai dirbu ()	Gal ir jam ateis metas, kai gales nedirbti, dabar jis sunkiai dirba.	
Svarbu patirti tiesioginio darbo realybę, kad	35	Ir tam reikėjo nu realybės pajautimo.	Ir tam reikėjo realybės pajautimo.	Reikėjo suprasti tiesioginio

galėtų vadovauti				darbo specifika.
	37-38	Ir per tą darbą atpažįsti kokios paslaugos, kokio darbo reikia, kokio kur link judėti, kokio darbuotojo, kokio stiliaus darbuotojo, tai vat tas man yra svarbu ()	Ir tiesioginį darbą atpažįsti kokios paslaugos, kokio darbo reikia, kur link judėti, kokio darbuotojo, kokio stiliaus darbuotojo, tai tas jam yra svarbu.	
	43-46	() kalbėtis su aplinka, atstovauti paslaugą su su, labai sunku neturint prisilietimo. Pavyzdžiui, kaip psichologai jeigu neturi praktikos labai atbunka įgūdžiai konsultuoti () iškarto labai jaučiasi, kai žmogus kalba neturėdamas žemės, kažkaip teoriškai, neišgyventa ()	Kalbėtis su aplinka, atstovauti paslaugą labai sunku neturint asmeninio prisilietimo. Pavyzdžiui, kaip psichologai jeigu neturi praktikos, labai atbunka įgūdžiai konsultuoti. Iš karto labai jaučiasi, kai žmogus kalba neturėdamas žemės, kažkaip teoriškai, neišgyventa.	
	47	() kaip vadovui, tas labai svarbu, kai atstovaujant tą tikslinę grupę turėti patyrimą.	Kaip vadovui, tas labai svarbu atstovaujant tikslinę grupę turėti patyrimą.	
	47-48	() kažkada bus galima per darbuotojus, patirti.	Kažkada bus galima per darbuotojus, patirti. Kol	

		Kol kas per savo patyrimą varai ()	kas per savo patyrimą varai.	
	141 - 142	Ypač kai tie standartai sukuriami nutolę nuo realybės ()	Ypač kai tie standartai sukuriami nutolę nuo realybės.	
Tikslinė grupė turi daug “manęs”	49- 51	() pati tikslinė grupė man irgi, žinai, patinka, kad jie turi daug manęs, rėmų nepaisymo ir man tas labai patinka kai su jais būnu ()	Jam patinka pati tikslinė grupė, jie turi daug jo savybių, kaip rėmų nepaisymas ir jam patinka kai su jais būna.	
Laisvė dirbti	52	() daug labai dirbu kada noriu, tas irgi labai fainai kodėl dirbu tiesiai ()	Daug labai dirba kada nori, tas irgi labai fainai kodėl dirba tiesiogiai.	
Komandai nelengva dirbti neapibrėžtume	52- 53	() nu komandai tas ne visada lengva, su visom struktūrom ()	Jo komandai ne visada lengva, su visom struktūrom.	Kai nėra stuktūros komandai sunku.
Paaugliai, parodo kuo visuomenė serga	56	() žmonės, asmenys, kurie mums padeda būti labiau žmonėmis.	Tikslinė grupė, tai žmonės, asmenys, kurie mums padeda būti labiau žmonėmis.	
	56- 58	() man ta prielaida socialinių darbuotojų () kas tavo tikslinė grupė, dar kažką, nu man atrodo ji yra objektyvizuojanti ir aš tokių sąmoningai sąmoningai vengiu,	Prielaida, socialinių darbuotojų, apibrėžianti kas tavo tikslinė grupė jam atrodo yra objektyvizuojanti ir jis sąmoningai vengia ir nelabai tiki, kad juos	

		nelabai tikiu, kad () juos reikia kažkaip objektyvizuoti ()	reikia kažkaip objektyvizuoti.	
	60	() mums šitie žmonės yra dovana, kad nu tikrai taptume labiau žmonėmis ()	Mums šitie žmonės yra dovana, kad tikrai taptume labiau žmonėmis.	
	138-139	Man darbas su paaugliais ir jaunimu yra didelė dalis () būti ten kur jie yra ir () kokius ženklus, kokius signalus siunčia mum kaip bendruomenei.	Jam darbas su paaugliais ir jaunimu yra didelė dalis būti ten kur jie yra ir kokius ženklus, kokius signalus siunčia mum kaip bendruomenei.	
	140	Nes jie yra mum dovana kaip bendruomenei ()	Paaugliai yra mum dovana kaip bendruomenei.	
	141	Kaip mes tas dovanas priimam ()	Kaip mes tas dovanas priimam.	
	142	Parodo tikrai tas ydas kur mes sergam ()	Parodo tas ydas kur mes sergam.	
	147-148	Man labai pasimato, dirbant su paaugliais, kur yra mūsų kaip bendruomenės ribos ir tada man labai patinka kovoti ()	Jam labai pasimato, dirbant su paaugliais, kur yra jų kaip bendruomenės ribos ir tada jam labai patinka kovoti.	

Kova dėl teisingumo - darbo dalis	61-62	() ir mano didelė darbo dalis yra () kova dėl teisingumo ()	Jo didelė darbo dalis yra kova dėl teisingumo.	
Kova dėl to, kad paaugliai galėtų būti tokie, kokie jie yra	62	Kovoju dėl to, kad jie galėtų būti tokie kokie yra ()	Kovoja dėl to, kad paaugliai galėtų būti tokie kokie yra.	
	96	Kovoju prieš tas normas ()	Kovoja prieš normas.	
	102-103	Kovoju už, kad paslauga eitų paskui individą, jo unikalumą ()	Kovoju už, kad paslauga eitų paskui individą, jo unikalumą.	
	103-104	() ir tada atstovėti tą unikalumą.	Ir tada atstovėti tą unikalumą.	
	131	Keliam reikalavimus kokie jie turi būti, bet kai jie tokie nėra, nu pykstame ()	Keliam reikalavimus kokie paaugliai turi būti, bet kai jie tokie nėra – pykstame.	
Visuomenės normos ne visada teisingos	63-64	() kad mūsų normos, kurios yra, kurias prastūminėjam visuomenėje tikim, kad jos nu nebūtinai tokios.	Mūsų normos, kurios yra, kurias prastūminėjam visuomenėje ir jomis tikim, kad jos nu nebūtinai tokios.	
	66-67	Kas čia nusprendžia, kad mano gyvenimo tikslai arba normos yra () teisingesni ir aš tuos kitus turiu priversti, kad jie taip būtų.	Kas čia nusprendžia, kad jo gyvenimo tikslai arba normos yra teisingesni ir aš tuos kitus turiu priversti, kad jie taip būtų.	

83-84	Ne viskas, kaip klostosi, vystosi ekonomika yra gyvenimo prasmė ir kryptis.	Ne viskas, kaip klostosi, vystosi ekonomika yra gyvenimo prasmė ir kryptis.	
85-86	Nes nu tikrai kodėl visa gyvenimą reikia dirbti ()	Kodėl visa gyvenimą reikia dirbti?	Visuomenės normos
93-94	Kažkaip norisi, kad daugiau ir plačiau žiūrėtų, nes ne visada tiesa yra ()	Norisi, kad daugiau ir plačiau žiūrėtų, nes ne visada tiesa yra.	
86-87	Iš bažnyčios patirties žiūrint, vienuolynai visokie tikrai kitokį gyvenimo stilių gyvena. Meldžiasi, augina kažkokias daržoves ir gyvena.	Iš bažnyčios patirties žiūrint, vienuolynai kitokį gyvenimo stilių gyvena. Meldžiasi, augina daržoves ir gyvena.	
96-97	() prieš į tokį įklimpimą į tam tikrus rėmus ()	Prieš įtokį įklimpimą į tam tikrus rėmus.	
135-136	Judėjimo prasme () patiriam įvairius ekologinius iššūkius, tos pačios mašinos, tokia norma yra sukurta, kad visi turi mašiną turėti ir visi turi kur pasistatyti ()	Judėjimo prasme () patiria įvairius ekologinius iššūkius, tos pačios mašinos, tokia norma yra sukurta, kad visi turi mašiną turėti ir visi turi kur pasistatyti,	
172-173	Daug taisyklių prikurta, kurias aš visada bandau	Daug taisyklių prikurta, kurias jis visada bando	

		perklausinėti, kuriom mes turim vadovautis ()	perklausinėti, kuriom mes turim vadovautis.	
	159-160	Iššūkis - apibrėžtis kaip turi būti ()	Iššūkis - apibrėžtis kaip turi būti.	
	208-209	() nežinau ar kvietė policiją dėl to, kad mes dirbom ar, kad turi tokį įsivaizdavimą, kad gyvenimas turi atrodyti, taip kaip jie jį įsivaizduoja.	Nežinau ar kvietė policiją dėl to, kad jie dirbo ar, kad kaimynai turi tokį įsivaizdavimą, kad gyvenimas turi atrodyti, taip kaip jie jį įsivaizduoja.	
	445-448	Atribojami santykiai nuo tokių kaimynų, kaip mano, kur jie pyksta, kad kažkokie tai ne tokie žmonės įsikuria ir įsivaizduoja, kad tokie žmonės įsikurti neturi ()	Atribojami santykiai nuo tokių kaimynų, kaip jo, kur jie pyksta, kad kažkokie tai ne tokie žmonės įsikuria ir įsivaizduoja, kad tokie žmonės įsikurti neturi.	
Išsilavinimas nėra esminis žmogaus gerovės veiksnys	67-69	Pavyzdžiui, kad ir mokykla () karjeros pradžioje irgi kažkaip labai galvodavau, kad čia () nevaikšto į mokyklą dar kažką nelabai gerai, bet aš buvau X ir ten žmonės su dviem trim klasėm puikiausiai gyvena, gal kitokius gyvenimus	Karjeros pradžioje galvojo, kad nevaikšto į mokyklą ir tas nelabai gerai, bet pabuvęs X šalyje ir ten žmonės su dvejų trijų klasių išsilavinimu puikiausiai gyvena, gal kitokius gyvenimus gyvena negu jis įsivaizduoja.	Išsilavinimas nėra esminis veiksnys žmogaus gerovėje

		gyvena negu aš įsivaizduoju.		
	70-71	Pažįstu savo aplinkoj kur baigė šešias, septynias klases ir turi karjeras, puikiausiai dirba ()	Pažįsta savo aplinkoj kur baigė šešias, septynias klases ir turi karjerą, puikiausiai dirba.	
Sistema spaudžia paauglius būti kitokiais negu jie yra	72-73	Mūsų sistema jus labai spaudžia būti kitokiais negu jie yra, kovoju labai prieš tai ()	Mūsų sistema paauglius labai spaudžia būti kitokiais negu jie yra, kovoja labai prieš tai.	
	168	Daug daug tokio bandymo suvaldyti juos () pagal tam tikrus rėmus ()	Daug daug tokio bandymo suvaldyti juos paauglius, pagal tam tikrus rėmus.	
Sukurti galimybes paauglaims pamatyti įvairius laukus	75-76	Kai būnu su jaunuoliais () sukuriu galimybes jiems būti, pamatyti įvairius laukus ()	Kai būna su jaunuoliais sukuria galimybes jiems būti, pamatyti įvairius laukus.	
Atstovėti paauglių kitoniškumą	81	() atstovėti jų kitoniškumą ()	Atstovėti jų kitoniškumą.	
Švietimo sistema neparuošia paauglių darbo rinkai	84-85	Aš jaunuoliams sakau: “žinokit, nesimokykit, nes reikės dirbti” ()	Jaunuoliams sako:” žinokit, nesimokykit, nes reikės dirbti”.	Švietimas ir darbo rinka skiriasi
Paslaugos pagal instituciją – neteisinga prieiga	98-99	() su neįgaliaisiais () iš didelių institucijų perorganizuojam į mažas, bet vistiek	Su neįgaliaisiais, iš didelių institucijų perorganizuojam į mažas,	

		mąstymas yra apie mažą instituciją.	bet vistiek mąstymas yra apie mažą instituciją.	
	99-101	() žmonės ten yra aštuoni skirtingi, bet paslaugos vat pagal institucijas, man atrodo neteisinga prieiga ()	Žmonės ten yra aštuoni skirtingi, bet paslaugos vat pagal institucijas, jam atrodo neteisinga prieiga.	
Visuomenė turi iššūkių su paaugliais (visuomenei iššūkis yra paaugliai)	106-107	Aš tikrai galvoju, kad visuomenė turi iššūkių su paaugliais.	Jis tikrai galvoja, kad visuomenė turi iššūkių su paaugliais.	
	211-212	Tai aš galvoju čia ne grupių problema, o kaimynų problema.	Tai jis galvoju čia ne grupių problema, o kaimynų problema.	
	209-210	Jie ten nusipirko žemės, įsikėlė į svajonių namą ir šalia vat renkasi grupės, kurie jiems yra nepatogios.	Kaimynai nusipirko žemės, įsikėlė į svajonių namą, ir šalia renkasi paauglių grupės, kurie jiems yra nepatogios.	
Paaugliai neturi erdvių, kur jie būti priimti tokie kokie jie yra	109-115	() buvom gatvėje ir jaunuoliai nusivedė slapta į savo užkampį, kur iš visuomenės požiūrio, orgijos vyksta () vienas kažkas teen voliojasi ant žemės, kažkas ten visiškai girtas, kažkas tiesiog prisirūkęs vaikštinėja () ir galvoju, žinai, nu o kodėl jie neturi erdvės, kurioje kurioje kur jie	Buvo gatvėje ir jaunuoliai nusivedė slapta į savo užkampį, kur iš visuomenės požiūrio orgijos vyksta. Vienas kažkas teen voliojasi ant žemės, kažkas ten visiškai girtas, kažkas tiesiog prisirūkęs vaikštinėja ir galvoja, o kodėl jie neturi erdvės, kurioje jie galėtų kažkaip kitaip būti.	

		galėtų kažkaip kitaip būti ()		
118-119		Gal nepatogu, mes sakom, kad jie kažkaip geria dar kažką, bet jeigu jie neturi kitokių erdvių jie tą susikuria, dėl ko tada blogai ()	Gal nepatogu, mes sakom, kad jie kažkaip geria dar kažką, bet jeigu jie neturi kitokių erdvių jie tą susikuria, dėl ko tada blogai.	
120		Aš galvoju nu jie genijai ()	Galvoja, kad paaugliai yra genijai.	
120-122		() susiranda vietą, kur niekas nepraeina, susiranda vietą kur yra ir arti jų gyvenamosios vietos, bet ir kartu () labai labai specialiai ten reikia užėti ()	Paaugliai usiranda vietą, kur niekas nepraeina, susiranda vietą kur yra ir arti jų gyvenamosios vietos, bet ir kartu labai labai specialiai ten reikia užėti.	
122-124		() saugo tą vietą, kaip savo erdvę () kaip savo namus, kur ne kiekvieną atsiveda, gali būti savimi tenai ()	Paaugliai augo tą vietą, kaip savo erdvę, kaip savo namus, kur ne kiekvieną atsiveda, gali būti savimi tenai.	
124-126		() jie ten turi susikūrę laužavietę, pasistatę tam tikrą namą, kūrybinę erdvę, iš tokių šakų pasidarę tikrai namą, namelį, atsinešę baldų, nu įsirengę kaip jie nori.	Paaugliai ten turi susikūrę laužavietę, pasistatę tam tikrą namą, kūrybinę erdvę, iš tokių šakų pasidarę namą, namelį, atsinešę baldų, įsirengę kaip jie nori.	

	135	Jie suranda kažkokius kitokius būdus būti ()	Paaugliai suranda kažkokius kitokius būdus būti.	
	136-137	() jie ten atvaro pėsčiom ar dar kažkaip tai, mažiau vartoja, kaip sakau susikuria iš to ką randa ()	Paaugliai atvaro pėsčiom ar dar kažkaip tai, mažiau vartoja, susikuria iš to ką randa.	
	266-267	Jie vistiek turėjo erdves kur jie susitikdavo ir kur jų niekas nemato ()	Jie vistiek turėjo erdves kur jie susitikdavo ir kur jų niekas nemato.	
	129	Erdvių visuomenė kur jie gali būti mažai pasiūlome ()	Erdvių visuomenė kur paaugliai gali būti mažai pasiūlome.	
	170-171	() erdvės kur niekas jiems nieko neperdavinėja, o jų klauso, yra didelis jų poreikis.	Erdvės kur niekas jiems nieko neperdavinėja, o jų klauso, yra didelis jų poreikis.	
	132-135	Mes, pavyzdžiui, X labai išgyvename, kad nėra kur praeiti mašina ant mašinos, toks knibždelynas yra pastatytas ()	Jie labai išgyvena, kad nėra kur praeiti mašina ant mašinos, toks knibždelynas yra pastatytas.	
	268	Pavyzdžiui labai pyko, tas pats stadionas, pradžioje kažkaip prisidenginėjo tipo karantinas, dėl to negalima eiti į stadioną	Pavyzdžiui, labai pyko dėl stadiono, pradžioje prisidenginėjo karantinu, dėl to negalima eiti į stadioną.	

	268-271	Labai pyko ant mokyklos, kad užrakino tą stadioną ()	Labai pyko ant mokyklos, kad užrakino tą stadioną.	
	536	Norėčiau, kad daugiau įsikurtų laisvų erdvių ()	Norėtų, kad daugiau įsikurtų laisvų erdvių.	
Narkotinių medžiagų vartojimas	126	Gerai, jiems gal reikia kažkokių priemonių atsipalaiduoti ()	Jiems gal reikia kažkokių priemonių atsipalaiduoti.	
paauglių išraiška sunkumų, kuriuos jie patiria	126-127	Mes pykstam, kad jie geria, bet jie taip save išreiškia ir ten tikrai yra daugiau negu tik gėrimas “o vat mum tai patinka užsivaryt ten kažkuo tai” ()	Mes pykstam, kad jie geria, bet jie taip save išreiškia ir ten tikrai yra daugiau negu tik gėrimas “o vat mum tai patinka užsivaryt ten kažkuo tai”.	
Stadionas tik privilegijuotiems	142-143	() pavyzdžiui stadioną pastatė X pirma ką padarė, tai aptvėrė jį tvora ()	Pavyzdžiui stadioną pastatė X pirma ką padarė, tai aptvėrė jį tvora.	
	143	() dirbom mes visi, už mūsų visų mokesčių mokėtojų pinigus pastatytas ()	Dirbo visi, už mūsų visų mokesčių mokėtojų pinigus pastatytas stadionas.	
	143-145	() ir tada tą stadioną uždaro, nes kažkaip tik privilegijuoti gali tik įeiti () koks nors klubas, kuris gali susimokėti ()	Ir tada tą stadioną uždaro, nes kažkaip tik privilegijuoti gali tik įeiti, koks nors klubas, kuris gali susimokėti.	
	146	() vėl turime atskirtį, nu ir man atrodo	Vėl turime atskirtį, ir jam atrodo neteisinga	

		neteisinga bendruomenės laikysena, tada mes perklausinėjam tas laikysenas ()	bendruomenės laikysena, tada jie perklausinėjam tas laikysenas.	
Paaugliams trūksta išklausančio santykio	150	Meilės, meilės trūksta ()	Paaugliams meilės, meilės trūksta.	
	152	Būti šalia jų ()	Svarbu būti šalia paauglių.	
	154	Kad galėtų pasakoti apie visus savo bandymus ()	Kad galėtų paaugliai pasakoti apie visus savo bandymus.	
	156	Išbūti su jais reikia ()	Išbūti su paaugliais reikia.	
	157	Jeigu išgirsti - išauga brandūs žmonės ()	Jeigu išgirsti - išauga brandūs žmonės.	
	157	() klausyt jų reikia ()	Klausyt paauglių reikia.	
	158	Įvedinėt į kažkokias naujas erdves ()	Įvedinėt į kažkokias naujas erdves.	
	158	Neteisiančiai, nors kartais būna labai nelengva neteisti ()	Neteisiančiai, nors kartais būna labai nelengva neteisti.	
	158-160	Ir nu kažkaip keista būna neteisti, bet nu priimti, kad gali būti kitaip ()	Keista būna neteisti, bet priimti, kad gali būti kitaip.	
	170-171	() erdvės kur niekas jiems nieko neperdavinėja, o jų klauso, yra didelis jų poreikis.	Erdvės kur niekas jiems nieko neperdavinėja, o jų klauso, yra didelis jų poreikis.	

Paaugliai išgyvena autentiškumo paieškas	160-162	Jie karmo vikšreles () atsiskirinėja nuo tėvų savo vikšreles () nuo normų, nuo gyvenimo stiliaus, nuo dar kažko, ieško savo tas man labai yra jų specifika tame ()	Paaugliai karmo virkšteles, atsiskirinėja nuo tėvų, savo virkšteles, nuo normų, nuo gyvenimo stiliaus, nuo dar kažko, ieško savo, tas jam labai yra paauglių specifika tame.	
	154-155	Nebūtinai tu išvengsi jų bandymų ir patyrimų, bet tam ir yra paaugliai, kad apuostinėtų visus kampus, kad pasižiūrėt kas ten yra ir poto turėt savo patirtį ()	Nebūtinai išvengsi jų paauglių bandymų ir patyrimų, tam ir yra paaugliai, kad apuostinėtų visus kampus, kad pasižiūrėt kas ten yra ir poto turėt savo patirtį.	
	163	Ne visiems yra lengva priimti, tą atsiskyrinėjimą išbūti ()	Ne visiems yra lengva priimti, tą atsiskyrinėjimą išbūti.	
	164	Išbūnant tuos laikotarpius jie ir užauga ()	Išbūnant tuos laikotarpius paaugliai ir užauga.	
	165	Jie išgyvena savo autentiškumo paiešką ()	Jie išgyvena savo autentiškumo paiešką.	
	165-166	Tame autentiškume išbūti ir palydėti ir tas didelis iššūkis ()	Tame autentiškume išbūti ir palydėti, tai yra didelis iššūkis.	
Formaliajame švietime akcentas yra	168-169	Mokyklos paskirtis yra perduoti ką prieš tai buvusios generacijos	Mokyklos paskirtis yra perduoti ką prieš tai buvusios generacijos	

pasiekimuose, bet ne kitose kompetencijose		sukauptė, jau turi žinią, kurią nori perduoti ()	sukauptė, jau turi žinią, kurią nori perduoti.	
	169- 170	Sporto būreliai ten irgi tam tikrus () išmokimus perduoda ()	Sporto irgi tam tikrus išmokimus perduoda.	
	161- 163	Dar iki šiandien mokykloje yra lentos “mūsų pirmūnai”, tai man kažkaip labai keista žiūrėti į tokius dalykus ()	Dar iki šiandien mokykloje yra lentos “mūsų pirmūnai”, tai jam kažkaip labai keista žiūrėti į tokius dalykus.	
	164- 165	Tas įdėliojimas žmonių į () dėžutes, nes ką jie ten mokykloje pamatuoja () ten jie realiai pamatuoja pažymius, kurie yra subjektyvūs ()	Tas įdėliojimas žmonių į dėžutes, nes ką jie ten mokykloje pamatuoja ten jie realiai pamatuoja pažymius, kurie yra subjektyvūs.	
	165- 168	Ne kiek kas ten padeda, kiek kas nors ten klauso vienas kito, nu ten niekada nepateksi į tokias lentas ()	Ne kiek kas ten padeda, kiek kas nors ten klauso vienas kito, nu ten niekada nepateksi į tokias lentas.	Kokios kompetencijos vertinamos švietimo sistemoje?
Pasitikėjimo žaidimas tarp vykdytojų ir finansuotojų	174- 175	Reglamentai () visokiausi yra ten nu kur nėra pasitikėjimo ()	Reglamentai visokiausi yra ten kur nėra pasitikėjimo.	
	139	Vieni bando sukurti kažkokius ten aprašus, nu pavyzdžiui, finansuotojai, kažkokius ten ()	Vieni bando sukurti kažkokius aprašus, finansuotojai kažkokius standartus, o kiti bando išsisukti nuo to standarto.	

		standartus, o kiti bando išsisukti nuo to standarto. Tai tokį žaidimą jaučiuosi žaidžiantis ()	Tai tokį žaidimą jaučiasi žaidžiantis.	
	149 - 150	Ir tada, nu jo, tas kuria labai tokį nepasitikėjimo santykį ()	Ir tada tas kuria labai tokį nepasitikėjimo santykį.	
	203 - 204	Paslaugos kokybei ar net ir darbuotojų () socialiniam sektoriui, žiūrint ir save, kai darbuotojai jaučia, kad jais pasitiki ir jie gali kurti ir tas labai labai gražių dalykų gimsta ir bendruomenei ir paaugliams, pasauliui ()	Paslaugos kokybei ar net ir darbuotojų, socialiniam sektoriui, žiūrint ir jis į save, kai darbuotojai jaučia, kad jais pasitiki ir jie gali kurti ir labai gražių dalykų gimsta ir bendruomenei ir paaugliams, pasauliui.	
	150 - 151	Pasitikėjimo stoka man iššūkis darbe ()	Pasitikėjimo stoka jam iššūkis darbe.	
	402- 404	Man labai gerai per karantiną buvo () buvo laikotarpis kai neleido dirbti () tai aš žinau, kad ir ką aš bedaryčiau manęs niekas netikrins, nes mes formaliai negalim dirbti, man tas labai gerai tokia laisvė kur buvo ()	Jam labai gerai per karantiną buvo, buvo laikotarpis kai neleido dirbti, tai jis žinojo, kad ir ką jis bedarytų jo niekas netikrins, nes jie formaliai negali dirbti. Jam tas labai gerai tokia laisvė buvo.	

		() finansuotojai netikrins, nes jie tipo užsiėmę ten “patys tvarkykitės” ()	Finansuotojai netikrins, nes jie tipo užsiėmę ten “patys tvarkykitės”.	
	276-277	Visi formalistai buvo surinkti į taisykles, kad niekur negalima judėti ir tada sau dirbi, niekas netrukdo, tai man labai patiko ()	Visi formalistai buvo surinkti į taisykles, kad niekur negalima judėti ir tada sau dirbi, niekas netrukdo, tai jam labai patiko.	
Paaugliai gavo daug kontrolės	154 - 156	Yra jausmas, kad ant kontrolės elemento dar gyvename ()	Yra jausmas, kad ant kontrolės elemento dar gyvename.	
	197	Kažkaip galvoju nesukontroliuosi visko ()	Kažkaip galvoja - nesukontroliuosi visko.	
	347-349	O kontrolės daug gavo, nes mokyklos reaguodavo jeigu nesijungia ir jie gavo tik tais “kodėl nesijungi, kodėl nesijungi” ()	O kontrolės daug paaugliai gavo, nes mokyklos reaguodavo jeigu nesijungia ir jie gavo tik tais “kodėl nesijungi, kodėl nesijungi”.	
		() norėčiau ir kontrolės atsisakyti ()	Norėtų atsisakyti ir kontrolės.	
Klientų gyvenimo pokyčiai nepriklauso nuo to kaip juos valdo specialistai	168 - 170	Ir taip iš praktikos matau, kad atsitinka gyvenime, ten juos valdo valdo juos ir ten kažkada “pūkšt” jie sau ten nu paima ir	Ir taip iš praktikos mato, kad atsitinka gyvenime, paauglius valdo valdo ir ten kažkada “pūkšt” jie sau ten paima ir paprastai ramiai pradeda gyvent.	

		paprastai ramiai pradeda gyventi ()		
Darbuotojai išgyveno socialinio darbo paradigminius klausimus “ką mes čia veikiam?”	170-172	Išgyvenome paradigminius klausimus, pavyzdžiui, turėjome su darbuotojais klausimą () mirti nuo Covido ar nemirti?	Išgyveno paradigminius klausimus, pavyzdžiui, turėjo su darbuotojais klausimą “mirti nuo Covido ar nemirti”?	
	172-176	Mano paradigminė laikysena yra () saugaisi, viskas tvarkoj, bet, žinai () paruoštas man dalykas, žinai ir ir eisiu per gatvę ir būsiu nudaužtas arba Covido situacija kažkas tai atsitiks, nu tai ()	Jo paradigminė laikysena yra saugaisi, viskas tvarkoje, bet paruoštas jam dalykas, eis per gatvę ir bus nudaužtas, arba Covido situacija kažkas tai atsitiks.	
	246-247	Man tada man visokie mūsų paskirties klausimai kyla () kur, man atrodo, tokie visiškai baziniai poreikiai turi nu turi būti patenkinami taip pat kaip sveikatos ()	Jam tada visokie jų paskirties klausimai kyla, jam atrodo, tokie visiškai baziniai poreikiai turi būti patenkinami taip pat kaip sveikatos.	
	248 - 249	Filosofinės temos kilo () ką mes čia veikiam?	Filosofinės temos kilo, “ką mes čia veikiam?”	
	400-402	Iškėlė tokias paradigmines	Iškėlė tokias paradigmines laikysenas,	

		laikysenas, kas yra socialinis darbas, ar yra socialinis darbas kaip standartas, yra įvairiausių socialinio darbo rūšių, pagal paradigmas kurias veikia, tas iškilo ()	kas yra socialinis darbas, ar yra socialinis darbas kaip standartas, yra įvairiausių socialinio darbo rūšių, pagal paradigmas kurias veikia.	
	448-450	Žmogus apgyvendintas ir gerai, nu tokiam labai baziniam lygmeny.	Žmogus apgyvendintas ir gerai, nu tokiam labai baziniam lygmeny.	Žmogui reikia daugiau negu materialinio aprūpinimo.
	572-573	Kai tu įkūrinėji ką nors () atsiranda daug tokių kitų dalykų, koncepcinių, struktūravimo supratimų ()	Kai įkūrinėji ką nors atsiranda daug koncepcinių, struktūravimo supratimų.	
Socialinis darbas tapo daugiau idėjiškas ir mažiau instrumentinis	429-430	Socialinis darbas tapo daugiau idėjiškas ir mažiau instrumentinis ()	Socialinis darbas tapo daugiau idėjiškas ir mažiau instrumentinis.	
Darbuotojai į karantiną reagavo pagal savo asmeninę patirtį	176-177	Kiti darbuotojai turėjo patirtį, ten močiutė mirė, dar kažkas ir tada nu jo tikrai tada turim diskusiją “eiti į gatvę ar neiti į gatvę?” ()	Kiti darbuotojai turėjo patirtį, močiutė mire, dar kažkas ir tada turi diskusiją “eiti į gatvę ar neiti į gatvę?”.	
	179 - 180	Tai tada priėjom prie tokios vertybinės	Tai tada priėjo prie tokios vertybinės nuostatas, kad	

		nuostatas, kad kiekvienas pagal savo nuostatas gali eiti arba neiti į gatvę ()	kiekvienas pagal savo nuostatas gali eiti arba neiti į gatvę.	
	194	Bet čia tokios labai gyvenimiškos patirtys tame veikia ()	Bet čia tokios labai gyvenimiškos patirtys tame veikia.	
	194-195	Aš kelis kartus buvau prie mirties slenksčio, kai buvau X (šalyje), ir peilį čia turėjęs ir pistoletą prie smilkinio ir tada kažkaip kitaip subjetyviau atrodo šitie dalykai, situacijos ()	Jis kelis kartus buvo prie mirties slenksčio, kai buvo X (šalyje), ir peilį čia turėjęs ir pistoletą prie smilkinio ir tada kažkaip kitaip subjetyviau atrodo šitie dalykai, situacijos.	
	196	Labai skirtingos realybės () gal jei nebūčiau turėjęs tokių patirčių, gal kažkaip kitaip reagučiau ()	Labai skirtingos realybės, gal jei nebūtų turėjęs tokių patirčių, gal kažkaip kitaip reaguotų.	
	191	Aš sau asmeniškai pasakiau, kad aš neaukosiu tos grupės ir praktiškai mano darbas nebuvo pakitęs.	Jis sau asmeniškai pasakė, kad jis neaukos tos grupės ir praktiškai jo darbas nebuvo pakitęs.	
	193	Bet mano kolegų buvo pakitęs darbas ()	Bet jo kolegų buvo pakitęs darbas.	
Dėl sveikatos sistemos buvo aukojama	181	Bet žinai, tie visi reglamentai man buvo tokia dilema ()	Visi karantino reglamentai jam buvo tokia dilemma.	

socialinės pagalbos sistema				
	182	Covidas yra sveikatos iššūkis, sveikatos sistemos iššūkis.	Covidas yra sveikatos iššūkis, sveikatos sistemos iššūkis.	
	186	() vyresnis amžius taip, objektyviai, bet mes nesam tokio amžiaus ()	Vyresnis amžius taip, didesnė rizika objektyviai, bet jie nėra tokio amžiaus.	
	250- 253	Mūsų tikslinė grupė, nu arba jie neserga arba serga nesunkiai, jie yra daugiau vėlgi problema mums, tai tada reiktų kalbėti ne apie jų, o apie mūsų problemų sprendimą, tai gaunasi, kad savo problemas mes sprendžiame paauglių sąskaita ()	Jų tikslinė grupė arba neserga arba serga nesunkiai, jie yra daugiau vėlgi problema mums, tai tada reiktų kalbėti ne apie paauglių, o apie mūsų problemų sprendimą, tai gaunasi, kad savo problemas mes sprendžiame paauglių sąskaita.	
	462- 463	() kaip sistemos, kaip socialinio darbo sistemos problemas labai daug užkrovėm ant tikslinių grupių ()	Kaip sistemos, kaip socialinio darbo sistemos problemas labai daug užkrovėm ant tikslinių grupių.	
	254	Man ta laikysena nepatiko ()	Jam ta laikysena nepatiko.	Kad savo problemas mes sprendžiame

				paauglių sąskaita.
	187-188	() jeigu sakysim turim neribotą skaičių ligoninių nu arba tų vietų, tai teoriškai galėtume patekti ir galėtum mus gydyti ()	Jeigu turim neribotą skaičių ligoninių arba vietų, tai teoriškai galėtume patekti ir galėtum mus gydyti.	
	189	() ar ok, jei sveikatos sistema nepaveža aukoti mūsų socialinę sistemą?	Ar ok, jei sveikatos sistema nepaveža, aukoti mūsų socialinę sistemą?	
	189-190	Žmonėms, kurie neturi dėmesio arba kas išklauso arba sprendžiam visus kitus savižudybių klausimus, ar galime tą aukoti, kad sveikatos sistema nu nesusitvarko su savo funkcijomis?	Žmonėms, kurie neturi dėmesio arba kas išklauso arba sprendžia visus kitus savižudybių klausimus, ar galime tą aukoti, kad sveikatos sistema nesusitvarko su savo funkcijomis?	
	203-204	Mano pasirinkimas buvo neaukoti paauglių, sveikatos sistemos gelbėjimui ()	Jo pasirinkimas buvo neaukoti paauglių, sveikatos sistemos gelbėjimui.	
Darbuotojai nusižengdavo reglamentams, kad galėtų dirbti su paaugliais	192	Tai gal truputį nusižengdavau motyvais ()	Gal truputį nusižengdavo motyvais.	
	201	() bet tas, kad vyriausybė pasakė, kad	Bet tas, kad vyriausybė pasakė, kad negalima dirbti, jis nu taip nedarė.	

		negalima dirbti ir aš nu taip nedariau.		
	212	Tai išgyvenom šitą klausimą, ypač darbuotojai, jeigu pagaus ()	Išgyveno šitą klausimą, ypač darbuotojai, jeigu pagaus.	
	213	() turėjom visokias pasiteisinimo technikas galvoti, jeigu kažkas bus ()	Turėjo visokias pasiteisinimo technikas galvoti, jeigu kažkas bus.	
	206- 207	Taip, policija buvo atvažiavus () policija buvo atvažiavusi, nes kaimynam buvo nepatogu, kad mes ten veikėm lauke ()	Policija buvo atvažiavus, nes kaimynam buvo nepatogu, kad jie ten veikė lauke.	
	207- 208	() iškvietė policiją mum, tai nežinau atvažiavo, parodėm darbo pažymėjimus, nu nežinau, negavom dar baudų, gal kažkas dar ateis ()	Iškvietė policiją jiem, tai atvažiavo, parodė darbo pažymėjimus, negavo dar baudų, gal kažkas dar ateis.	
Darbuotojai laikėsi saugumo reikalavimų	200	() kaukė taip, dezinfekcija taip tvarkoj ()	Kaukė - taip, dezinfekcija - taip tvarkoj.	
Veiklos buvo organizuojamos lauke	201- 202	Ir į žygius važinėjom ir su dviračiais, daug veiklų buvo ne viduj, tai	Ir į žygius važinėjo ir su dviračiais, daug veiklų buvo ne viduj, tai	

		palengvino, viduj gal būtų sunkiau ()	palengvino, viduj gal būtų sunkiau.	
	156 - 158	() labai daug gamtos buvo darbe ()	Labai daug gamtos buvo darbe.	
Paaugliai bėgiojo nuo policijos, kad jų nepamatytų	256	Bėgiodami nuo policijos, kad jų nepamatytų ()	Paaugliai bėgiojo nuo policijos, kad jų nepamatytų.	
Tėvai atsargiau žiūrėjo į Covid situaciją	217	Ir tėvai, kai kurių vaikų ir paauglių taip atsargiau žiūrėjo ()	Ir tėvai, kai kurių vaikų ir paauglių atsargiau žiūrėjo.	
	284	Dalį ir tėvai valdė, jeigu kažkur važiuodavom, tai ne visus išleidavo ()	Dalį ir tėvai valdė, jeigu kažkur važiuodavo, tai ne visus išleidavo.	
	285-288	Kur tėvai turėdavo įtaką, tų mes ir neimdavom ()	Kur tėvai turėdavo įtaką, tų jie ir neimdavo.	
Paaugliai vistiek visą laiką būna gatvėje	217-220	() ta tikslinė grupė su kuria mes buvom gatvėje, jie vistiek būna visą laiką gatvėje ir kartu, maišosi ir nu tada negali nereaguoti į realybę () įsivaizduoti, kad jie sedėtų namie ir saugosi nuo Covido ()	Ta tikslinė grupė su kuria jie buvo gatvėje, jie vistiek būna visą laiką gatvėje ir kartu, maišosi ir tada negali nereaguoti į realybę, įsivaizduoti, kad jie sedėtų namie ir saugosi nuo Covido.	
	263	Aj sako visiek važiuojam būnam kur nors kartu.	Paaugliai jam sako: “visiek važiuojam būnam kur nors kartu”.	

	289-290	Tie, kurie visą laiką būdavo gatvėje ()	Tie, kurie visa laiką būdavo gatvėje imdavo į išvykas.	
	298-299	Mūsų tikslinė grupė vistiek susitikdavo ir rinkdavomės ()	Jų tikslinė grupė vistiek susitikdavo ir rinkdavosi.	
	503-504	() bet jaunuoliai nebūna po vieną, nu labai retai, jų tokia amžiaus specifika, kad jie grupėmis vaikšto ()	Bet jaunuoliai nebūna po vieną, labai retai, jų tokia amžiaus specifika, kad jie grupėmis vaikšto.	
Palikti vieni paaugliai gali daugiau žalos sau padaryti	222	Jie savo realybėje palikti vieni ()	Paaugliai savo realybėje palikti vieni.	
	367-369	() taip jie buvo palikti ()	Taip jie buvo palikti.	
	423	Jie savo realybėje palikti vieni tikrai galėjo sau daug žalos padaryti ()	Paaugliai savo realybėje palikti vieni tikrai galėjo sau daug žalos padaryti.	
	424	Jie mėgsta, žinai, prisigeria ir važiuoja pasivažinėti 'City Bee', išdaužę mašinos langą, nu tai žinai, užsimušt galėjo dar kažką ()	Paaugliai mėgsta prisigerę važiuoti pasivažinėti 'City Bee', išdaužę mašinos langą, užsimušti galėjo, dar kažką.	
Pavyko neprarasti kontakto su paaugliais karantino metu	425	Tai aš kažkaip džiaugiuosi, kad man asmeniškai pavyko ()	Jis džiaugiasi, kad jam asmeniškai pavyko.	Neprarasti kontakto su paaugliais karantino metu.

Darbuotojai tarpusavyje konfliktavo, vieni buvo pasiryžę rizikuoti savo sveikata ir dirbti, kiti atsisakė dirbti tiesioginiu būdu	426	Aišku, turėjom konfliktų su darbuotojais dėl to ()	Aišku, turėjo konfliktų su darbuotojais dėl to.	Dėl tiesioginio darbo su paaugliais karantino metu.
	431-436	() nors komandai sunkiau su tuo buvo ()	Nors komandai sunkiau su tuo buvo.	
Pavaldūs patys sau	428	Mes pavaldūs patys sau, šituo atveju džiaugiamės, kad neesame kam nors labai atskaitingi ()	Jie pavaldūs patys sau, šituo atveju džiaugiasi, kad nėra kam nors labai atskaitingi.	
	430-431	Nes buvo laikotarpis, kai net jokios finansavimo sutarties neturėjome, iki vasario vidurio neturėjom, nes mums tiesiog neatsiuntė nieko, iš viso galėjom daryti ką norim, nebuvo net formalaus atskaitingumo nebuvo niekam ()	Nes buvo laikotarpis, kai net jokios finansavimo sutarties neturėjo, iki vasario vidurio neturėjo nieko, nes jiems tiesiog neatsiuntė nieko, iš viso galėjo daryti ką nori, nebuvo net formalaus atskaitingumo nebuvo niekam.	
	432-433	O institucijos, nu tai ką, jie siuntinėjo raštus, permesdavau akim kur man atrodydavo	Institucijos siuntinėjo raštus, permesdavo akim kur jam atrodydavo protinga - persiūsdavo	

		protinga - persiūsdavau darbuotojam, kur neprotingai nesiūsdavau ()	darbuotojam, kur neprotingai nesiūsdavo.	
Savivaldybės dienos centras nedirbo viso karantino metu	244-245	Aš tai džiaugiuosi mūsų pasirinkimu, nes mūsų rajone, savivaldybinis vaikų dienos centras iš tos baimės visą tą laiką visiškai nedirbo ()	Jis džiaugiasi jų pasirinkimu, nes jų rajone, savivaldybinis vaikų dienos centras iš tos baimės visą tą laiką visiškai nedirbo.	
	345-346	Mūsų kolegos, dienos centras, tai kaip kovą užsidarė () nu jie nedirbo ištiesai, net tarp karantinų () tai jie tik tai vasario mėnesį pradėjo dirbti, tai jie praktiškai 11 mėnesių nedirbo, tai labai konkrečiai negavo pagalbos, tų paslaugų ()	Jų kolegos, dienos centras, kaip kovą užsidarė, jie nedirbo ištiesai, net tarp karantinų, tai jie tik tai vasario mėnesį pradėjo dirbti, tai jie praktiškai 11 mėnesių nedirbo, tai labai konkrečiai paaugliai negavo pagalbos, tų paslaugų.	
Jeigu dirbi – su niekuo negali susitikti	256-257	Tada, aišku, nei su tėvais, nei su niekuo negali bendrauti, tada sąmoningai apsisprendi saugoti vyresnius ()	Tada nei su tėvais, nei su niekuo negalėjo bendrauti, tada sąmoningai apsisprendi saugoti vyresnius.	
Komandoje nebuvo vyresnių žmonių	257-258	() mūsų komandoje nebuvo vyresnių žmonių, tas irgi padėjo truputį apsispręsti ()	Jų komandoje nebuvo vyresnių žmonių, tas irgi padėjo truputį apsispręsti.	

Neaukotų vyresnio kolegos	252	Jeigu būtų vyresnis bendradarbis ar aukoti jį, nu tada būtų sunkesnis klausimas ()	Jeigu būtų vyresnis bendradarbis ar aukoti jį, tada būtų sunkesnis klausimas.	
Apsisprendimas dirbti	253 - 254	Įvertinę rizikos faktorius, įvertinom, kad nu dirbam kažkaip ()	Įvertinę rizikos faktorius, įvertino, kad dirba kažkaip.	
Darbuotojai susitaikė su tuo, kad galimai susirgs	254 - 255	Buvom nusiteikę persirgti, buvom nusiteikę kažkaip tai ()	Buvo nusiteikę persirgti, buvo nusiteikę kažkaip tai.	
Paauglius užkniso karantinas	263	Užkniso tas karantinas juos ()	Užkniso tas karantinas paauglius.	
	263	Užkniso tas nuotolinis ()	Paauglius užkniso tas nuotolinis.	
“dar nė karto nebuvo prisijungęs” nuotolinio ugdymo spragos	265	“dar nė karto nebuvo prisijungęs” per visą karantiną ()	Paauglys jam sako: “dar nė karto nebuvo prisijungęs” per visą karantiną.	
Paaugliai išgyveno galimybių ir laisvių apribojimą	264- 265	Išgyveno () jų galimybių apribojimą, jų laisvių apribojimą ()	Paaugliai šgyveno galimybių apribojimą, jų laisvių apribojimą.	
	304- 306	Apribojimų irgi išgyveno, negali sakyt...	Apribojimų irgi išgyveno.	
Paauglių narkotinių	273- 274	Daug daug, sakyčiau, jausmas yra, kad	Jausmas yra, kad alkoholio daug padaugėjo	

medžiagų vartojimas padidėjo		alkoholio padaugėjo ir žolės iš to neturėjimo ką veikti ()	ir žolės, iš to neturėjimo ką veikti.	
	274-277	Kažkuriuo metu lignoninių padaugėjo, nes juos vis kur nors besikratančius išveždavo ()	Kažkuriuo metu paauglių vežimo į lignonines padaugėjo, nes juos vis kur nors besikratančius išveždavo.	
	277-278	Turėjau tris paauglius, kuriuos išvežė dėl perdozavimo () nuo chimkos chimkės, chemijos apsinuodijimo ()	Turėjo tris paauglius, kuriuos išvežė dėl perdozavimo, nuo chemijos apsinuodijimo.	
Paaugliai pasinėrė į kompiuterinius žaidimus dar labiau	288-289	() tie kurie ir taip mėgo žaisti, tai dar labiau pasinėrė į tuos kompiuterinius žaidimus, priklausomybę nuo jų išgyveno ()	Išgyveno, tie kurie ir taip mėgo žaisti, tai dar labiau pasinėrė į tuos kompiuterinius žaidimus, priklausomybę nuo jų išgyveno.	
Paauglių rizikingo elgesio problemų karantino metu padaugėjo	280-283	() bėgiojimai iš namų būdavo, kaip išraiška ()	Bėgiojimai iš namų būdavo, kaip išraiška.	
	321-322	() jie gal to neįvardina, bet veiksmiais išreiškia savęs žalojimu ir kažkokios tai vagystės ()	Paaugliai gal to neįvardina, bet veiksmiais išreiškia savęs žalojimu ir kažkokios tai vagystės.	
	323-325	Ir ta baimė paima vistiek vidinės energijos ir tada tie	Ir ta baimė paima vistiek vidinės energijos ir tada	

		žmonės, nu jaunuoliai, vienaip jautrėja ()	jaunuoliai vienaip jautrėja.	
327-329	() vienai merginai pasakė, kad ji ar negraži ar kurva ar prostitute ir tada () surinko dviejų mikrorajonų chebras ir muštynės buvo () mergos su mergom () ir sumušė ir visą tą laiką dabar keliauja su teisminiais procesais.	Vienai merginai pasakė, kad ji ar negraži ar kurva ar prostitute ir tada surinko dviejų mikrorajonų chebras ir muštynės buvo. Mergos su mergom ir sumušė. Ir visą tą laiką dabar keliauja su teisminiais procesais.		
329-330	Ir kalbuosi su tom mergiotėm sakau kas tau buvo užėję, sako kažkoks tai aptemimas buvo () sako man X “kur tu buvai”, to būtų neįvykę, jei būtume.	Ir kalbasi jis su tom mergiotėm, sako “kas tau buvo užėję?”, ji sako “kažkoks tai aptemimas buvo”. Jam sako “X, kur tu buvai?”, to būtų neįvykę, jei būtų buvęs.		
331	Nešiojasi labai ilgai pasekmes. Tai čia taip išoriškai, bet nu ir vidinių tokių bus ()	Nešiojasi paaugliai labai ilgai pasekmes. Tai čia taip išoriškai, bet ir vidinių tokių bus pasekmių.		
324-326	() mažesni paaugliai () daugiau laiko su vyresniais praleidžia ir tas elektronų atiminėjimas, žinai jaučiu labai padaugėjo	Mažesni paaugliai daugiau laiko su vyresniais praleidžia ir elektronų cigarečių atiminėjimo labai padaugėjo.		

	327-328	() pažįstam dešimtmečių vienuolikmečių, kurie iš keturiolikmečių atiminėja () įgūdis apiplėšinėti ()	Pažįsta dešimtmečių vienuolikmečių, kurie iš keturiolikmečių atiminėja, įgūdis apiplėšinėti.	
Paaugliai buvo spaudžiami aplinkos	300-301	Išgyvendavo spaudimą, kad, nu tą daugiau kontrolės elementą, kad juos gaudydavo ne tik, kad policija, bet ir mokytojai, kad nesijungdavo prie tų pamokų ()	Išgyvendavo spaudimą, kontrolės elementą, kad juos gaudydavo ne tik, kad policija, bet ir mokytojai, kad nesijungdavo prie tų pamokų.	
	357	Ne per pagalbą, o per stroinimą vaikų ()	Ne per pagalbą, o per stroinimą vaikų.	
	458	Man labai apie laikysenas yra kalba, kitų specialistų, kaip mes suprantame kada žmogui padedame kai jį spaudžiame ar kai jį nu kai kartu kelijame?	Jam labai apie laikysenas yra kalba, kitų specialistų, kaip mes suprantame kada žmogui padedame kai jį spaudžiame ar kai kartu kelijame?	
	381-383	() tai per šitą laikotarpį pasimatė labai daug tokio spaudimo, bet ne keliavimo kartu nusileidžiant iki jų realybės ()	Tai per šitą laikotarpį pasimatė labai daug tokio spaudimo, bet ne keliavimo kartu nusileidžiant iki jų realybės.	
Paaugliai prisitaikė prie	301	Išgyveno kūrybiškumo elementą, atsikeli	Išgyveno kūrybiškumo elementą, atsikelia	

nuotolinio ugdymo		įsijungi “zoom`ą” ir toliau miegi ()	įsijungia “zoom`ą” ir toliau miega.	
Menkas fizinis aktyvumas	303- 304	Turiu tokių paauglių su kuriais pakalbu, kad jie kokį vieną kartą išeina į lauką ()	Turi tokių paauglių su kuriais pakalba, kad jie kokį vieną kartą išeina į lauką.	
Paaugliai džiaugiasi, kad nereikia eiti į mokyklą	307- 308	Šiaip tai jie džiaugiasi, kad nereikia į tą mokyklą eiti ()	Šiaip tai jie džiaugiasi, kad nereikia į tą mokyklą eiti.	
	308- 310	Nežinau ar jiems trūkumas, kad nereikėjo į mokyklą eiti gal privalumas, galėdavai anksčiau išeiti į kiemus ()	Nežino ar jiems trūkumas, kad nereikėjo į mokyklą eiti gal privalumas, galėdavo anksčiau išeiti į kiemus.	
Per pirmą karantiną paaugliai daugiau baimės turėjo, per antrą – visiškai nebijodami visur ėjo	302- 303	Tam tikrais karantino laikotarpiais, nes būdavo skirtingai () tas pirmas, kur čia daugiau baimės buvo, tai vienaip, o antras tai jie visiškai nebijodami varė ()	Tam tikrais karantino laikotarpiais būdavo skirtingai, tas pirmas, kur čia daugiau baimės buvo, tai vienaip, o antras tai paaugliai visiškai nebijodami varė.	
Paaugliams reikia slėptis, kad patenkintų savo poreikius	306- 307	Tas bazinis jausmas, kad reikia slėptis, nežinau ką juose suformuos ilgainiui,	Tas bazinis jausmas, kad reikia slėptis, nežino ką juose suformuos ilgainiui, kad savo	

		kad savo poreikius patenkinti reikia slėptis ()	poreikius patenkinti reikia slėptis.	
	313-314	Nes nu tikrai tam tikrais atvejais tikrai šizofrenijos gali padaugėti gyvenime, nes jauti ir nori daryt vieną ir darai, bet visą laiką slepiesi ir galvoji, kad tai yra blogai ką darai, nes taip yra transliuojama ()	Tam tikrais atvejais šizofrenijos gali padaugėti gyvenime, nes jauti ir nori daryt vieną ir darai, bet visą laiką slepiesi ir galvoji, kad tai yra blogai ką darai, nes taip yra transliuojama.	
Bendra karantino nuostata visiems yra neteisinga	314-315	Nes bendra nuostata “visiems vienodai”, nes nu man irgi taip atrodo išgyveno dar tokį neteisingumo momentą ()	Nes bendra nuostata “visiems vienodai”, nes jam irgi taip atrodo išgyveno dar tokį neteisingumo momentą.	
	315-316	Išėitinės pozicijos nevienodos buvo () visiems vienodas karantinas, kur kambary vienam penkiese, keturiese bando jungtis prie to “zoom`o”, nu neadekvatu ()	Išėitinės pozicijos nevienodos buvo. visiems vienodas karantinas, kur kambary vienam penkiese, keturiese bando jungtis prie to “zoom`o” yra neadekvatu.	
	397-399	() galvoju, kad būtų galima kalbėti, kad	Galvoja, kad būtų galima kalbėti, kad šitom	

		šitom grupėm būtų lanksčiau žiūrима.	grupėm būtų lanksčiau žiūrима.	
Leisti vaikus į mokyklas, kam sunkiau sekasi reikėjo anksčiau	316-318	Sprendimas, kad juos leisti į mokyklas, nu ateiti po vieną, kuriems sunkiau sekasi, man atrodo, daug anksčiau turėjo gimti, arba viso karantino metu ()	Sprendimas, kad paauglius leisti į mokyklas, ateiti po vieną, kuriems sunkiau sekasi, jam atrodo, daug anksčiau turėjo gimti, arba viso karantino metu.	
Nuotolinis ugdymas paskatino paauglių atskirtį, tarp tų, kuriems mokslai sekasi gerai ir tarp tų, kuriems mokslai sekasi sunkiau	318-320	Labai didelė atskirtis, metai tikrai bus ()	Labai didelė atskirtis, metų tikrai bus.	
Vaikai iš šeimų, kurios nepatiria sunkumų, daugiau išmoko pamokose negu gatvės vaikai		() žiūriu į savo vaikus, jie tikrai nukeliavo daugiau negu gatvės vaikai ()	Žiūri į savo vaikus, jie tikrai nukeliavo daugiau negu gatvės vaikai.	
Ne visi pajėgūs laikytis taisyklių	320-321	Galvoju iš tos kaimynų reakcijos () jie gyvena savo gyvenimą, taisykles gauna ir jie pajėgūs tų taisyklių laikytis, nes gyvena privačiame name () vaikai gali išeiti į lauką ir ramiai pabūti,	Galvoja iš tos kaimynų reakcijos, jie gyvena savo gyvenimą, taisykles gauna ir jie pajėgūs tų taisyklių laikytis, nes gyvena privačiame name, vaikai gali išeiti į lauką ir ramiai pabūti, privačioj erdvėj kur niekas	

		privačioj erdvėj kur niekas neprisikabina ir pažaisti ir viską, o kiti jeigu vaikšto po du ar tris yra persekiojami, tai toks labai neteisingumas vėl kyla ()	neprisikabina ir pažaisti ir viską, o kiti jeigu vaikšto po du ar tris yra persekiojami, tai toks labai neteisingumas vėl kyla.	
Aplinkai paauglių poreikiai nerūpi	330-335	() “aš galiu daryti ką noriu, mano poreikiam aplinkiniams nerūpi” ()	Paauglys gali daryti ką nori, jo poreikiai aplinkiniams nerūpi ()	
Paaugliai savo poreikius įsivaizduoja kitaip negu suaugusieji	335-336	Jie savo poreikius kitaip įsivaizduoja.	Paaugliai savo poreikius kitaip įsivaizduoja.	Paaugliai savo poreikius kitaip įsivaizduoja negu suaugę.
Individualizmas kaip karantino pasekmė	336-338	Gali išsivystyti daugiau individualizmas, nes nu kiekvienas už save ()	Gali išsivystyti daugiau individualizmas, nes “kiekvienas už save”.	
Paaugliai pagalbos karantino metu mažai gavo	341-343	() nes jie tokio bendruomeniškumo arba pagalbos nu per tą laiką mažai gavo ()	Paaugliai bendruomeniškumo arba pagalbos per tą laiką mažai gavo.	
	345-346	Mūsų kolegos, dienos centras, tai kaip kovą užsidarė () nu jie nedirbo ištiesai, net tarp karantinų () tai jie tik tai vasario mėnesį pradėjo dirbti, tai jie praktiškai 11 mėnesių nedirbo, tai labai	Jų kolegos, dienos centras, kaip kovą užsidarė, jie nedirbo ištiesai, net tarp karantinų, tai jie tik tai vasario mėnesį pradėjo dirbti, tai jie praktiškai 11 mėnesių nedirbo, tai labai konkrečiai paaugliai	

		konkrečiai negavo pagalbos, tų paslaugų ()	negavo pagalbos, tų paslaugų.	
Mokykla ir šeimų socialiniai darbuotojai spaudė tėvus tvarkytis	349-352	Tai mokykla reaguodavo, atsiųsdavo socialinę darbuotoją į namus, pamatydavo tą betvarkę ir tada dar daugiau spaudimo gaudavo “jei nesusitvarkysit namų, paiimsim vaikus” ()	Tai mokykla reaguodavo, atsiųsdavo socialinę darbuotoją į namus, pamatydavo tą betvarkę ir tada dar daugiau spaudimo gaudavo “jei nesusitvarkysit namų, paiimsim vaikus”.	
	457	() po eilinio skambučio mokyklos atėjo socialinė darbuotoja () ir pamatė ten žmonės iš to neturto susitempė visokias spintas, kurias rado prie šiukšlyno () ir atrodo kaip šiukšlynas ()	Po eilinio skambučio mokyklos atėjo socialinė darbuotoja ir pamatė ten žmonės. Jie iš to neturto susitempė visokias spintas, kurias rado prie šiukšlyno ir atrodo kaip šiukšlynas.	
		() bet kas iš to, kad pasako “susitvarkyk arba vaikus paimsim”, kai jie neturi to įgūdžio kaip tvarkytis () vietoj to, kad rastų kokią spintą, kad sistema paremtų, tai toks stroinimas ()	Bet kas iš to, kad pasako “susitvarkyk arba vaikus paimsim”, kai jie neturi to įgūdžio kaip tvarkytis, vietoj to, kad rastų kokią spintą, kad sistema paremtų, tai toks stroinimas.	

Nuo žmonių, kurie spaudžia norisi slėptis	358	Ir tada nuo tokių žmonių norisi slėptis ()	Ir tada nuo tokių žmonių norisi slėptis.	
Švietimo sistema buvo užsiėmusi savo problemomis	361 - 362	Švietimo sistemai tai buvo labai iššūkis ()	Švietimo sistemai tai buvo didelis iššūkis.	
	364- 366	Kai sistema užsiėmusi savo problemomis tada negali matyti kito, kai pats prisišikęs sunku matyti kitą () tai sistema sprendė savo problemas ()	Kai sistema užsiėmusi savo problemomis tada negali matyti kito, kai pats prisišikęs sunku matyti kitą. Tai sistema sprendė savo problemas.	
Švietimo sistema sprendė kaip patenkinti galinčius	363 - 364	Jie sprendė savo problemas, kaip pereiti į nuotolinį mokymą () kaip čia organizuoti jį, kaip patenkinti tuos galinčius	Jie sprendė savo problemas, kaip pereiti į nuotolinį mokymą () kaip čia organizuoti jį, kaip patenkinti tuos galinčius	
Žmonės gyveno kaip suprato, kad reikia	369	() o šitie žmonės gyveno nu taip kaip jie norėjo arba kaip suprato, kad reikia ()	Šitie žmonės gyveno taip kaip jie norėjo arba kaip suprato, kad reikia.	
Nuotolinio ugdymo priemonių užtikrinimas	370- 372	Tos planšetės atsirado tik po kelių mėnesių, kai pradėjom rėkti, kad neturi per ką jungtis ()	Tos planšetės atsirado tik po kelių mėnesių, kai pradėjo rėkti, kad neturi per ką jungtis.	
Mokykla plančečių čigonam neduos	377- 379	Poto ten buvo visokių ten kam mokykla duos tas planšetes, vieniems	Poto ten buvo visokių kam mokykla duos tas planšetes, vieniems sakė,	

(socialinė atskirtis)		sakė, kad čigonam neduos, nedavė, poto davė nu ten buvo ()	kad čigonam neduos, nedavė, poto davė nu ten buvo.	
Mokytojai daug dirbo, kad išmokyti dirbti kitaip	360 - 361	Nu jo mokytojai daug dirbo, kad išmokyti kitaip dirbti ()	Mokytojai daug dirbo, kad išmokyti kitaip dirbti.	
Paaugliam reikia daug dėmesio, jeigu iš šeimos jo negauna	386-389	Nu jo ir šitiem paaugliam reikia daugiau dėmesio nes iš šeimų nesusirenka to dėmesio ()	Šitiem paaugliam reikia daugiau dėmesio nes iš šeimų nesusirenka to dėmesio.	
Profesinis solidarumas svarbu atstovaujant tikslinę grupę	393-396	Galėjo būti daugiau tokio profesinio solidarumo, kaip profesinis tinklas, arba institucinis tinklas atstovauti savo grupę ()	Galėjo būti daugiau profesinio solidarumo, kaip profesinis tinklas, arba institucinis tinklas atstovauti savo grupę.	
	396-397	Čia tokia situacija kai po vieną nu neišgirstamas tas balsas, tai kiekvienas toks darymas, mes kaip socialiniai darbuotojai turėtume, arba kaip institucijos turėtume savo balsą didesnę, kaip asociacijos kokios nors ()	Čia tokia situacija kai po vieną neišgirstamas tas balsas, tai kiekvienas toks darymas, kaip socialiniai darbuotojai turėtų, arba kaip institucijos turėtų savo balsą didesnę, kaip asociacijos kokios nors.	

Stiprėja asociavimasis	483-484	Asociavimasis stiprėja ir vis daugiau girdisi tokio, kad nu gali būti įvairiai ()	Asociavimasis stiprėja ir vis daugiau girdisi tokio, kad gali būti įvairiai.	
Karantino metu gavo daug finansinės paramos	404-405	Labai daug pinigų atėjo, ten “įveikti Covidą”, tai dviračių prisipirkom paaugliams, tai tas kažkaip labai lanksčiai buvo į paramą pinigais ()	Labai daug pinigų atėjo, įveikti Covidą, tai dviračių prisipirko paaugliams, labai lanksčiai buvo žiūrima į paramą pinigais.	
Karantino metu dirbo arčiau žmonių	405-407	Tai kai buvo tas draudimas viduj, tai buvome arčiau kažkaip gyvenamųjų namų, žmonių arčiau buvome, veikėm daugiau gatvės darbo formos rėmuose ()	Kai buvo tas draudimas viduj, tai buvo arčiau gyvenamųjų namų, žmonių arčiau buvo, veikė daugiau gatvės darbo formos rėmuose.	
	412-415	Vaikai daugiau rajone būdavo, nes jiems nereikėjo važinėti kur yra juos po mokyklas išmėtę ()	Vaikai daugiau rajone būdavo, nes jiems nereikėjo važinėti po mokyklas, kurios yra ne vienoje vietoje.	
	420-422	Mes dirbam daugiausia kur šeimos yra socialiniuose būstuose, tai jie, kadangi daug kraustosi, jų visi vaikai skirtingose mokyklose,	Jie dirba daugiausia su šeimomis, kurios gyvena socialiniuose būstuose, tai jie, kadangi daug kraustosi, jų visi vaikai skirtingose mokyklose	

		<p>tai jie visi po dvi valandas autobusais važiuoja į skirtingas mokyklas, o dabar kieme galim susitikti antra trečią kas anksčiau būdavo ketvirtą penktą, tai tas fainai ()</p>	<p>mokosi, tai jie visi po dvi valandas autobusais važiuoja į skirtingas mokyklas, o dabar kieme gali susitikti antra trečią kas anksčiau būdavo ketvirtą penktą, tai tas fainai.</p>	
<p>Darbe daugiau improvizacijos</p>	<p>427-428</p>	<p>Daug improvizacijos darbe buvo, tas man igi patinka ()</p>	<p>Daug improvizacijos darbe buvo, tas jam igi patinka.</p>	
<p>Socialiniams darbuotojams moka už tai, kad jie padarytų taip, kad klientai netrukdytų kitiems žmonėms gyventi.</p>	<p>441-445</p>	<p>Taip kaip matau organizuojamas, arba taip kaip yra prastūminėjimas, užsakoma yra ir pagal apmokėjimą tokia, kad ji yra tu tipo “padaryk viską, kad kitokie žmonės netrukdytų gyventi kitiem”, nu va ir socialiniam darbuotojam už tą moka jie tą ir daro</p>	<p>Taip kaip mato yra organizuojamas darbas, arba taip kaip yra prastūminėjimas, užsakoma ir apmokama, tipo “padaryk viską, kad kitokie žmonės netrukdytų gyventi kitiem” socialiniam darbuotojam už tą moka jie tą ir daro.</p>	
<p>Karantino metu atsirado daug gražių savanorystės iniciatyvų</p>	<p>454-455</p>	<p>Ir diskusijų ir savanorių lygmeny, kad ir tų senukų akcijos, sakytum, kiek visuomenė padarė tai yra labai gražu ()</p>	<p>Ir diskusijų ir savanorių lygmeny, kad ir tų senukų akcijos, sakytum, kiek visuomenė padarė tai yra labai gražu.</p>	

	450	Tiek kiek prisilietė visuomenė prie žmonių, kurie gyvena pagal kitas vertybės nu tai tas labai jaučiasi ()	Tiek kiek prisilietė visuomenė prie žmonių, kurie gyvena pagal kitas vertybės tai tas labai jaučiasi.	
	451-452	Ir ne tik socialiniam darbe, bet visur tas per klausimas ekonominio šėlsmo ()	Ir ne tik socialiniam darbe, bet visur tas per klausimas ekonominio šėlsmo.	
	476-480	Buvo gražių iniciatyvų, gavom radijo eterio, raštą vieną kitą parašėm ()	Buvo gražių iniciatyvų, gavo radijo eterio, raštą vieną kitą parašė.	
	486	() pandemijos tema buvo padėkime negalintiems ()	Pandemijos tema buvo padėkime negalintiems.	
Darbuotojai, kuriems reikia mokėti daugiau - atsiperka	458-460	Nusipirkčiau brangesnių darbuotojų, brangesni darbuotojai labai daug problemų išsprendžia, čia su kompetencijom susiję, su jais nereikia diskutuoti dirbti ar nedirbti su šitom grupėm, nes jie yra savo keliones prakeliavę ir man nereikia jų problemų spręsti ()	Nusipirktų brangesnių darbuotojų, brangesni darbuotojai labai daug problemų išsprendžia, čia su kompetencijom susiję, su jais nereikia diskutuoti dirbti ar nedirbti su šitom grupėm, nes jie yra savo keliones prakeliavę ir jam nereikia jų problemų spręsti.	

	460-462	Jei jis dirba už gerą atlyginimą arba jis nedirbs už mažiau, tai labai daug pasako ir tai labai greitai atsiperka ()	Jei jis dirba už gerą atlyginimą arba jis nedirbs už mažiau, tai labai daug pasako ir tai labai greitai atsiperka.	
Socialinių darbuotojų rinka ribota.	482-483	Rinka ribota ()	Rinka ribota.	
	463-467	Būtų gerai dar besikabinėjančias institucijas apriboti () kai Vilniaus miesto savivaldybė turi apibrėžti ką koks nors vaikų dienos centras turi daryti, pradeda kokiom lakiom frazėm kalbėtis ()	Būtų gerai dar besikabinėjančias institucijas apriboti, kai Vilniaus miesto savivaldybė turi apibrėžti ką koks nors vaikų dienos centras turi daryti, pradeda kokiom lakiom frazėm kalbėtis.	
Socialiniai darbuotojai iš valstybinio sektoriaus imituoja darbą	467-469	Kovočiau, kad būtų kuo mažiau imitacijos darbe, pasislepiant po frazėm, kokiom nors nuvat baubais ()	Kovočiau, kad būtų kuo mažiau imitacijos darbe, pasislepiant po frazėm, kokiom nors, baubais.	
	469-470	Viena kolegė, kuri atėjo iš valstybinio sektoriaus įstaigos pasakojo, kaip vykdo kažkokią tais paslaugą, žmogų nufotografuoja, tada nueina į kitą vietą, perrengia rūbais kitais	Viena kolegė, kuri atėjo iš valstybinio sektoriaus įstaigos pasakojo, kaip vykdo kažkokią paslaugą, žmogų nufotografuoja, tada nueina į kitą vietą perrengia rūbais kitais ir	

		ir vėl nufotografuoja, tai toks neadekvatumas, prisidengimas ko mes nepadarom kaip sistema ()	vėl nufotografuoja, tai toks neadekvatumas, prisidengimas ko mes nepadarom kaip sistema.	
Išeina nutarimas – negali dirbti iš viso		() ir tada išeina nutarimas, kad tik su vienu galima dirbti () tai išeina, kad negali iš vis dirbti ()	Ir tada išeina nutarimas, kad tik su vienu galima dirbti, tai išeina, kad negali iš vis dirbti.	
		() tada tie darbuotojai pasiima nutarimus, žiūri, kad ooo čia taip parašyta, koks skirtumas kas ten taip parašė, kad taip reikia daryti, jeigu jis nežino kas ta paslauga ()	Tada tie darbuotojai pasiima nutarimus, žiūri, kad čia taip parašyta nutarimai. Koks skirtumas kas ten taip parašė, kad taip reikia daryti, jeigu jis nežino kas ta paslauga.	
	473-475	Tikrai perklauskiau, tarkim, ar tikrai gatvėje negalima dirbti su grupele žmonių, nes yra nutarimas, kad tik viens su vienu ()	Tikrai perklaustų, tarkim, ar tikrai gatvėje negalima dirbti su grupele žmonių, nes yra nutarimas, kad tik viens su vienu.	
	475-476	Jie iš nežinojimo, o mes neatskleidžiam kas ta paslauga, tada taip ir gaunasi kovos su savivaldybe ()	Jie iš nežinojimo, o mes neatskleidžiam kas ta paslauga, tada taip ir gaunasi kovos su savivaldybe.	

Darbuotojų veiksmams skyresis per pirmąjį ir per antrąjį karantiną	481-482	Pirmo karantino metu tai visi tylėjo buvo šokas, tada jau pirmo karantino gale vyko judesiai ()	Pirmo karantino metu tai visi tylėjo buvo šokas, tada jau pirmo karantino gale vyko judesiai.	
Nelygiavertė kova - valstybinės institucijos nukonkuruoja nevyriausybines	486-487	Ar tikrai viskas yra ok, kad vyriausybė pati susigalvoja ir pati daro, ministerija planuoja socialines paslaugas proto negalią turintiems žmonėms ir turi 40 institucijų savo pavaldume arba savivaldybė pati planuoja vaikų dienos centro paslaugą ir pati teikia, klausimų kyla ()	Ar tikrai viskas yra ok, kad vyriausybė pati susigalvoja ir pati daro, ministerija planuoja socialines paslaugas proto negalią turintiems žmonėms ir turi 40 institucijų savo pavaldume arba savivaldybė pati planuoja vaikų dienos centro paslaugą ir pati teikia, klausimų kyla.	
	490-491	Norėčiau liberalizuoti darbo su paaugliais rinką, panaikinti hierarchiniame santykiuose esančias institucijas, tas turi daug pavojaus ()	Norėtų liberalizuoti darbo su paaugliais rinką, panaikinti hierarchiniame santykiuose esančias institucijas, tas turi daug pavojaus.	
Krizės padeda daryti pokyčius	487-490	Gal jeigu dar viena banga būtų tai gal dar padėtų tokius paradigminius pokyčius daryti ()	Gal jeigu dar viena banga būtų tai gal dar padėtų tokius paradigminius pokyčius daryti.	

Reikia daugiau alternatyvos darbui su jaunimu	538	Norėčiau daugiau alternatyvos darbui su jaunuoliais ()	Norėtų daugiau alternatyvos darbui su jaunuoliais.	
Atsisakyti kabinetinių darbuotojų		() atsisakyti kabinetuose sėdinčių socialinių darbuotojų, kurie dirba su paaugliais ()	Norėtų atsisakyti kabinetuose sėdinčių socialinių darbuotojų, kurie dirba su paaugliais.	

Interviu kategorizavimas

Eil. nr.	Konceptas	Kategorija	Memos
1.	Brendimas prasideda skirtingame amžiuje (3) Nusikaltimų vykdymas nepriklauso nuo amžiaus (2) Paauglystę kiekvienas išgyvena skirtingai (2) Su vyresniais paaugliais galima daugiau reflektuoti, tačiau jų brendimas nepriklauso nuo amžiaus (4)	Paaugliai brandą pasiekia labai individualiai	
2.	Paaugliams galima padėti sprendžiant	Paaugliams galima padėti, jeigu visos	

	<p>psichologines problemas (3)</p> <p>Visą laiką reikia bandyti nepilnamečiui padėti, kuo anksčiau pastebėjus problemą (2)</p> <p>Sunku ištraukti vaiką, jeigu turėjo gerą nusikaltimo darymo patirtį (2)</p> <p>Paaugliams galima padėti, jeigu visos institucijos veiktų profesionaliau (2)</p> <p>Vaikų teisės turėtų daugiau rūpintis vaikų ir paauglių gerove (2)</p>	<p>institucijos veiktų profesionaliau</p>	
3.	<p>Dažniausiai į specialistus kreipiasi tėvai (3)</p> <p>Policija yra kraštutinė institucija, į kurią tėvai, vaikų teisės arba šeimos centrai kreipiasi (2)</p> <p>Tėvai dieną naktį skambina pareigūnei (2)</p>	<p>Mokykla ir šeimų socialiniai darbuotojai spaudė tėvus tvarkytis su savo paaugliais, šie jautė susirūpinimą dėl savo vaikų, tačiau trūko specialistų palydėjimo</p>	

	<p>Tėvai geriau pažįsta savo vaiką negu institucija (2)</p> <p>Mokykla ir šeimų socialiniai darbuotojai spaudė tėvus tvarkytis (1)</p> <p>Jei nedarbame su visa šeima, mažai galime padėti paaugliams (3)</p> <p>Svarbu suteikti pagalbą visai šeimai (2)</p>		
4.	<p>Paaugliai, kurie gavo pagalbą prieš ir per karantiną žymiai lengviau susidorojo su pokyčiais (3)</p>	<p>Pagalbos specialistų darbas padeda paaugliams dorotis su karantino iššūkiais</p>	
5.	<p>Paaugliai gavo daug kontrolės (1)</p> <p>Paaugliai buvo spaudžiami aplinkos (1)</p> <p>Klientų gyvenimo pokyčiai nepriklauso nuo to kaip juos valdo specialistai (1)</p> <p>Paaugliai bėgiojo nuo policijos, kad jų nepamatytų (1)</p>	<p>Karantino metu paaugliai buvo stipriai kontroliuojami ir gąsdinami aplinkos, tačiau jie bėgiojo ir slėpėsi, kad galėtų patenkinti savo poreikius</p>	

<p>Paaugliams reikia slėptis, kad patenkintų savo poreikius (1)</p> <p>Individualizmas kaip karantino pasekmė (1)</p> <p>Socialinėm darbuotojom paaugliai “prikabina makaronų” (2)</p> <p>Policijos darbo tikslas – kontroliuoti paauglius (2)</p> <p>Už nepilnamečių kontrolę atsakingi teritorijų vyriausioji tyrėjai (2)</p> <p>Paaugliai bijo socializacijos centrų (2)</p> <p>Nepilnamečių įvykiams pareigūnai skiria padidintą dėmesį (2)</p> <p>Karantino metu sumažėjo susibūrimų vietų lauke, bet jų padaugėjo vidaus patalpose (2)</p> <p>Paaugliai išgyveno galimybių ir laisvių apribojimą (1)</p>		
--	--	--

	<p>Socialiniams darbuotojams moka už tai, kad jie padarytų taip, kad klientai netrukdytų kitiems žmonėms gyventi (1)</p> <p>Nuo žmonių, kurie spaudžia norisi slėptis (1)</p>		
6.	<p>Karantino metu paaugliai kenčia (3)</p> <p>Palikti vieni paaugliai gali daugiau žalos sau padaryti (1)</p> <p>Paauglius užkniso karantinas (1)</p> <p>Psichologinės problemos užgožia paauglių <i>fainumą</i> ir gerumą (3)</p> <p>Vaikai irgi patiria įvairias psichologines problemas (3)</p> <p>Paaugliai lieka nuošalyje (2)</p> <p>Paauglių rizikingo elgesio problemų karantino metu padaugėjo (1)</p> <p>Paaugliai yra palikti vieni švietimo</p>	<p>Karantino metu paaugliai palikti vieni, negali patys susidoroti su savo elgesio ir emocijų problemomis.</p>	

	<p>sistemoje, kuri neveikia (4)</p> <p>Vaikai mokymosi procese yra nugalinami (4)</p> <p>Karantino metu paastrėjo paauglių elgesio ir emocijų problemos (4)</p> <p>Jausmas, kad paaugliai niekam nerūpi ir tai gąsdina (2)</p>		
7.	<p>Mažai galimybių gauti pagalbos, problemai dar neišsivysčius (3)</p> <p>Paaugliai pagalbos karantino metu mažai gavo (1)</p> <p>Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose mažai pagalbos vaikui (4)</p>	<p>Karantino metu pagalba paaugliams buvo veikiau „butaforija“, imituojama per Vaiko gerovės komisijos posėdžius</p>	
8.	<p>Mažai specialistų, kurie yra tinkamai paruošti dirbti su paaugliais (3)</p> <p>Darbuotojai, kuriems reikia mokėti daugiau – atsiperka (1)</p> <p>Socialinių darbuotojų rinka ribota (1)</p>	<p>Gerai dirbti su paaugliais gali tik aukščiausio lygio profesionalai, tačiau jų trūksta ir jie yra sunkiai įperkami</p>	

	<p>Socialiniai darbuotojai kartais gali padaryti daugiau nei psichoterapeutas, nes jis yra arčiau vaiko ir šeimos (3)</p> <p>Darbas su nepilnamečiais yra labai atsakingas ir sunkus (2)</p> <p>Mokytojui yra skirti dideli lūkesčiai: išpildyti visus reikalavimus, išdėstyti turinį ir rasti ryšį su vaiku (4)</p> <p>Darbas su nepilnamečiais nėra atskira kryptis policijoje (2)</p> <p>Profesionalūs samdomi darbuotojai brangiai kainuoja (1)</p> <p>Mokytojo profesionalumas – gebėti kurti ryšį (4)</p>		
9.	<p>Svarbu surasti žmogų, kuris atrastų ryšį ir sukurtų pasitikėjimu grįstą santykį su paaugliu (2)</p>	<p>Paaugliams svarbu, kad juos supantys suaugusieji žvelgtų į juos rimtai ir su pagarba. To jiems labiausiai trūksta</p>	

	<p>Su nepilnamečiu pirmiausiai turi kalbėti specialistai, kurie yra tam specialiai paruošti (2)</p> <p>Svarbu užmegzti ryšį su paaugliu (2)</p> <p>Pagrindinis veiksnys darbe su paaugliais yra santykis ir jo trūksta mokykloje (4)</p> <p>Pagarba paauglio gyvenimui ir paauglių išklausymas padeda kurti santykį (3)</p> <p>Paaugliams trūksta išklausančio santykio (1)</p> <p>Paaugliam reikia daug dėmesio, jeigu iš šeimos jo negauna (1)</p> <p>Prie kiekvieno žmogaus turi būti individualus priėjimas (2)</p> <p>Paaugliai turi atrasti savo kelią (3)</p> <p>Paaugliai išgyvena autentiškumo paieškas (1)</p>	<p>mokyklose, šeimose, pagalbos institucijose.</p>	
--	--	--	--

	<p>Savirefleksija yra įgūdis, kuris yra lavinamas (4)</p> <p>Lietuvoje trūksta pagarbos žmogui (4)</p> <p>Paaugliams yra svarbu santykis, jis juos gydo ir augina (4)</p> <p>Paaugliui gali būti gerai namuose su šeima, jeigu atmosfera juose gera (2)</p> <p>Paaugliui yra sunku, jeigu šeimoje nėra ugdančio, išklausanio santykio (4)</p>		
10.	<p>Karantino metu paauglių fizinis aktyvumas labai mažas (3)</p> <p>Paaugliai pasinėrė į kompiuterinius žaidimus dar labiau (1)</p> <p>Menkas fizinis aktyvumas (1)</p> <p>Paaugliams trūksta fizinio ir socialinio aktyvumo karantino metu, pagrindinė laisvalaikio forma - ekranuose (4)</p>	<p>Paaugliams trūksta fizinio ir socialinio aktyvumo karantino metu, pagrindinė laisvalaikio forma – ekranuose</p>	

	<p>Paauglius verbuoja internete (2)</p> <p>Išryškėjusi paauglių problema – laiko praleidimas internete (2)</p> <p>Tėvai turėtų kontroliuoti ką vaikas veikia kompiuteryje (2)</p> <p>Karantino metu padažnėjo nepilnamečių nusikalstama veikla internete (2)</p>		
11.	<p>Darbo organizavimas buvo priklausomas nuo vyriausybės priimamų įsakymų, kurie buvo neaiškūs ir greitai besikeičiantys (3)</p> <p>Išeina nutarimas – negali dirbti iš viso (1)</p> <p>Policijai karantino ribojimai nėra besąlygiški, reikalui esant jie gali imtis veiksmų (2)</p> <p>Institucijos privalo laikytis nurodymų (2)</p> <p>Karantino metu, specialistams buvo</p>	<p>Karantino metu pagalbos organizacijos buvo paliktos vienos – „gelbėjimasis pačių skęstančiųjų reikalas“</p>	

	<p>sunku dirbti, nes apie pasikeitimus valdžia komunikavo chaotiškai (4)</p> <p>Specialistai perdegę konsultuodami nuotoliniu būdu (3)</p> <p>Specialistai į karantino sukeltus pokyčius reagavo kaip ir visi žmonės, vieni kalnus nuvertė, kiti - vis dar skęsta (3)</p> <p>Darbuotojai į karantiną reagavo pagal savo asmeninę patirtį (1)</p> <p>Pareigūnai rizikuoja savo sveikata dirbami kontaktiniu būdu (2)</p> <p>Darbuotojai susitaikė su tuo, kad galimai susirgs (1)</p> <p>Sistema plyšta, specialistai pervargę (4)</p>		
12.	<p>Nuotolinės konsultacijos skiriasi nuo „gyvų“, jos atima daug informacijos apie vaiką (3)</p>	<p>Nuotoliniu būdu kuriamas ryšys su paaugliu, nėra toks tvirtas, kaip sukurtas gyvų susitikimų metu, todėl individuali</p>	

<p>Individuali prevencija nuotoliniu būdu neveiksminga, nes ji nepasiekia paauglio (2)</p> <p>Atėjus karantinui darbas su nepilnamečiu subliūkšta, nes negali jo pasiekti (2)</p> <p>Paauglius, su kuriais prieš karantiną buvo užmegztas santykis, yra lengviau pasiekti, negu tuos, su kuriais susipažino nuotoliniu būdu (4)</p> <p>Teritorijų vyriausieji tyrėjai vykdo individualią prevenciją, ne bendruomenės pareigūnai (2)</p> <p>Policija atlieka mediatorių funkciją (2)</p> <p>Paauglius, su kuriais prieš karantiną buvo užmegztas santykis, yra lengviau pasiekti, negu tuos, su kuriais susipažino nuotoliniu būdu (4)</p>	<p>prevencija per nuotolį nėra veiksminga</p>	
---	---	--

13.	<p>Mažesnėse gyvenvietėse, paaugliai kaip nieko neturėjo, taip niekas ir nepasikeitė karantino metu (4)</p>	<p>Provincijos paaugliams karantinas nieko nepakeitė: pagalbos ir saviraiškos galimybių nebuvo nei prieš karantiną, nei jo metu</p>	
14.	<p>Paaugliai parodo kuo visuomenė serga (1) Visuomenės normos ne visada teisingos (1) Suaugusieji nėra aukštesnės būtybės už paauglius (3) Nebežaloti paauglių – suaugusiųjų užduotis numeris vienas (3) Sistema spaudžia paauglius būti kitokiais negu jie yra (1) Paaugliams daro įtaką draugai, kiemas, pažiūros (2) Vaikas geras kol yra namuose (2) Paaugliams trūksta suaugusiųjų supratimo ir palaikymo (4) Suaugę labiau linkę keisti kitus, negu keistis patys (4)</p>	<p>Paaugliai parodo, kuo visuomenė serga</p>	

15.	<p>Paaugliams nėra sukurtų erdvių, kuriose gautų ilgalaikę, nuoseklią, profesionalią, pagalbą (3)</p> <p>Nuoseklus ir tęstinio darbo su vaiku trūkumas (2)</p> <p>Paaugliai neturi erdvių, kur jie būti priimti tokie kokie jie yra (1)</p> <p>Savivaldybės dienos centras nedirbo viso karantino metu (1)</p> <p>Paaugliai neturi erdvės būti tokie kokie jie yra (4)</p> <p>Vaikus turime reabilituoti neformaliame ugdyme (4)</p>	Lietuvoje vis dar labai trūksta paaugliams iš tiesų tinkamos pagalbos	
16.	<p>Paaugliai nusikalsta iš neturėjimo ką veikti (2)</p> <p>Sukurti galimybes paauglams pamatyti įvairius laukus (1)</p> <p>Stadionas tik privilegijuotiems (1)</p> <p>Paaugliai vistiek visą laiką būna gatvėje (1)</p>	Su paaugliais reikia dirbti jų pačių erdvėje – būti su jais ten, kur jiems geriausiai būnasi.	

	Paaugliams trūksta prieinamų ir patrauklių veiklų (2)		
17.	<p>Politinės valios trūkumas neleidžia daryti būtinų pokyčių pagalbos sistemoje (3)</p> <p>Kova dėl to, kad paaugliai galėtų būti tokie, kokie jie yra (1)</p> <p>Atstovėti paauglių kitoniškumą (1)</p> <p>Visuomenė turi iššūkių su paaugliais (1)</p> <p>Profesinis solidarumas svarbu atstovaujant tikslinę grupę (1)</p> <p>Stiprėja asociavimasis (1)</p> <p>Institucijos turi bendradarbiauti ir veikti kartu (2)</p> <p>Svarbu patirti tiesioginio darbo realybę, kad galėtum vadovauti (1)</p> <p>Socialiniams darbuotojams moka už tai, kad jie padarytų taip, kad klientai</p>	<p>Su paaugliais dirbančios pagalbos organizacijos Lietuvoje dar vis nesugeba atstovėti tikrųjų savo klientų poreikių ir dėl jų pakovoti</p>	

	<p>netrukdytų kitiems žmonėms gyventi.</p> <p>Inovacija nueina į privačias mokyklas ir tai yra neteisinga (4)</p> <p>Lietuvoje neatsirado politinė valia, kuri darytų teigiamus pokyčius (4)</p> <p>Paaugliai savo poreikius įsivaizduoja kitaip negu suaugusieji (1)</p> <p>Aplinkai paauglių poreikiai nerūpi (1)</p>		
18.	<p>Dėl sveikatos sistemos buvo aukojama socialinės pagalbos sistema (1)</p> <p>Sprendimų priėmėjai nemato aiškiai prastos paauglių situacijos (3)</p>	<p>Dėl sveikatos sistemos buvo aukojama socialinės pagalbos sistema: išvengėme Covido, bet susirgome kuo kitu.</p>	
19.	<p>Vyksta didžiulis vertybinis konfliktas tarp vyresnių ugdytojų, kurie nelinkę keisti sistemos ir tarp jaunų ugdytojų, kurie siekia pokyčių (4)</p>	<p>Senoji ugdymo sistema prieš naująją - „Už vieną muštą dešimt nemuštų duoda“.</p>	

	Medikalizuotas požiūris į daugelio problemų gydymą (3)		
20.	Krizė labiausiai atima galimybę matyti į priekį (3) Specialistai yra karinėje parengty – rytoj gali būti, kad reikės likti namie (3) Komandai nelengva dirbti neapibrėžtume (1) Darbuotojai tarpusavyje konfliktavo, vieni buvo pasiryžę rizikuoti savo sveikata ir dirbti, kiti atsisakė dirbti tiesioginiu būdu (1) Jeigu dirbi – su niekuo negali susitikti (1) Darbe daugiau improvizacijos (1) Sunkiausia sprendimus priimti vienam (3)	Specialistai yra karinėje parengty – rytoj gali būti, kad reikės likti namie	
21.	Jeigu uždraustų konsultuoti gyvai, grėstų psichikos sveikatos sutrikimų banga (3)	Jeigu uždraustų konsultuoti gyvai, grėstų psichikos sveikatos sutrikimų banga	

22.	<p>Narkotinių medžiagų vartojimas paauglių išraiška sunkumu, kuriuos jie patiria (1)</p> <p>Paauglių narkotinių medžiagų vartojimas padidėjo karantino metu (1)</p> <p>Nepilnamečiai vartoja narkotines medžiagas, kurios yra lengvai pasiekiamos (2)</p>	<p>Paaugliai karantino metu ėmė daugiau vartoti narkotinių medžiagų</p>	
23.	<p>Socialinis darbas tapo daugiau idėjiškas ir mažiau instrumentinis (1)</p> <p>Darbuotojai išgyveno socialinio darbo paradigminius klausimus “ką mes čia veikiam?” (1)</p> <p>Darbuotojai nusižengdavo reglamentams, kad galėtų dirbti su paaugliais (1)</p> <p>Yra specialistų, kurie dirba iš idėjos (2)</p> <p>Nusižengdavo reglamentams, kad susitiktų su vaiku,</p>	<p>Karantino metu daug socialinio darbo organizacijų veikė nusižengdamos reglamentams vardan klientų gerovės. Bet buvo ir tokių, kurios tiesiog nedirbo.</p>	

	kuriam sunkiau sekasi (4)		
24.	<p>“dar nė karto nebuva prisijungęs” - nuotolinio ugdymo spragos (1)</p> <p>Švietimo sistema sprendė kaip patenkinti galinčius (1)</p> <p>„Mokykla planšečių čiigonam neduos“ (1)</p> <p>Nuotolinio ugdymo priemonių užtikrinimas (1)</p> <p>Paauglius aplinka spaudžia mokytis (3)</p> <p>Išsilavinimas nėra esminis žmogaus gerovės veiksnys (1)</p> <p>Švietimo sistema neparuošia paauglių darbo rinkai (1)</p> <p>Formaliajame švietime akcentas yra pasiekimuose, bet ne kitose kompetencijose (1)</p> <p>Paaugliai džiaugiasi, kad nereikia eiti į mokyklą (1)</p>	Nuotolinis ugdymas dar labiau padidino socialinę paauglių atskirtį.,	

	<p>Nuotolinis ugdymas paskatino paauglių atskirtį, tarp jų, kuriems mokslai sekasi gerai ir tarp jų, kuriems mokslai sekasi sunkiau (1)</p> <p>Vaikai iš šeimų, kurios nepatiria sunkumų, daugiau išmoko pamokose negu gatvės vaikai (1)</p> <p>Specialistai dirbantys mokyklose labai svarbūs vaikų gyvenime - jie yra šalia vaiko, šeimos, bendruomenės (3)</p> <p>Paaugliams trūksta praktinių įgūdžių (4)</p> <p>Karantino metu padidėjo atskirtis tarp pažangių moksleivių ir tarp jų, kuriems sunkiau sekasi (4)</p>		
25.	<p>Per pirmą karantiną paaugliai daugiau baimės turėjo, per antrą – visiškai nebijodami visur ėjo (1)</p>	<p>Bendros karantino taisyklės visiems – neteisinga nuostata. Dėl vaikų ir paauglių galima buvo ieškoti labiau</p>	

	<p>Bendra karantino nuostata visiems - neteisinga (1)</p> <p>Leisti vaikus į mokyklas, kam sunkiau sekasi reikėjo anksčiau (1)</p> <p>Ne visi pajėgūs laikytis taisyklių (1)</p> <p>Darbuotojai per pirmąjį karantiną buvo šoke, per antrąjį karantiną prasidėjo judesys (1)</p> <p>Darbui su nepilnamečiais galėtų būti taikomos karantino sąlygų išimtys (2)</p>	diferencijuotų sprendimų.	
26.	<p>Socialiniai darbuotojai valstybiniame sektoriuje imituoja darbą (1)</p> <p>Nelygiavertė kova - valstybinės institucijos nukonkuruoja nevyriausybines (1)</p> <p>Paslaugos pagal instituciją – neteisinga prieiga (1)</p>	<p>Socialinių paslaugų užsakovai neatsižvelgia į vykdytojų rekomendacijas – konstruktyvus dialogas daug ką spęstų.</p>	

	<p>Gąsdina institucijų neveiknumas – “viskas yra gerai” (2)</p> <p>Pareigūnės patarimai, kad svarbu kontaktinis darbas su paaugliais - nieko nekeičia (2)</p> <p>Vyksta pasitikėjimo žaidimas tarp vykdytojų ir finansuotojų (1)</p>		
27.	<p>Krizės padeda daryti pokyčius (1)</p> <p>Reikia daugiau alternatyvos darbui su jaunimu (1)</p> <p>Atsisakyti kabinetinių darbuotojų (1)</p> <p>Reikia pagaliau sudėlioti fragmentus su visų sričių specialistais, kaip dirbti su paaugliais Lietuvoje (3)</p> <p>Karantino metu atsirado daug gražių savanorystės iniciatyvų (1)</p>	<p>Krizės padeda daryti pokyčius – paauglių problemos tapo tokios ryškios, kad jų nebeįmanoma ignoruoti.</p>	
28.	<p>Maža dalis paauglių, kuriems socialinių kontaktų apribojimai</p>	<p>Maža dalis paauglių, kuriems socialinių kontaktų apribojimai</p>	

	karantino metu išėjo į gerą (3)	karantino metu išėjo į gerą	
--	------------------------------------	--------------------------------	--